

UNIVERZITA HRADEC KRÁLOVÉ
Filozofická fakulta

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

2015

Mrázková Lucie

Univerzita Hradec Králové
Filozofická fakulta
Katedra sociologie

Hodnocení prezidentské role Miloše Zemana občany malého města

Bakalářská práce

Autor: Lucie Mrázková

Studijní program: B6703 Sociologie

Studijní obor: Sociologie obecná a empirická

Vedoucí práce: Prof. PhDr. Lubomír Brokl

Hradec Králové, 2015

Univerzita Hradec Králové
Filozofická fakulta

Zadání bakalářské práce

Autor: Lucie Mrázková

Studium: F12181

Studijní program: B6703 Sociologie

Studijní obor: Sociologie obecná a empirická

Název bakalářské práce: **Hodnocení prezidentské role Miloše Zemana občany malého města**

Název bakalářské práce AJ: Assesment of the post of president Miloš Zeman by citizen of the small town

Cíl, metody, literatura, předpoklady:

Názor na prezidentské volby, koho občané volili a proč, kognitivní vědomí, sympatie/antipatie k M. Zemanovi, zdroje informací, hodnocení sebe prezentace M. Zemana, hodnocení výkonu funkce M. Zemana, slovní výkon M. Zemana Metody zpracování: Standardizované a nestandardizované rozhovory, analýza médií, literatura, podle možnosti dotazník

Čermák, P. 2013. Pane prezidente, co uděláte?. Praha: Imagination of People. Syruček, M. 2013. Pro deset milionů, aneb, Miloš Zeman jaký je a co si myslí. Praha: TeMi. Herzmann, J. 2013. Proč právě Zeman?. Praha: Práh. Bauer, J. 2013. Dramatické střídání na hradě. Praha: Petrklíč. Šedo, J. (ed.). 2013. České prezidentské volby. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury. Videoarchiv ČT Archiv VŠ

Garantující pracoviště: Katedra sociologie,
Filozofická fakulta

Vedoucí práce: prof. PhDr. Lubomír Brokl

Oponent: Mgr. Josef Bernard, Ph.D.

Datum zadání závěrečné práce: 22.12.2014

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem tuto bakalářskou práci vypracovala samostatně a uvedla jsem všechny použité prameny a literaturu.

V Hradci Králové dne

Lucie Mrázková

.....

Poděkování

Na tomto místě bych ráda poděkovala vedoucímu své bakalářské práce panu prof. PhDr. Lubomíru Broklovi za jeho cenné rady a připomínky při vytváření této práce. Poděkování náleží i všem těm, kteří mi pomohli se sháněním kontaktů na respondenty, potřebných dat a titulů. Především ale velký dík patří samotným respondentům, bez jejichž spolupráce by tato práce nemohla vzniknout.

V neposlední řadě musím také poděkovat své rodině, partnerovi a svým blízkým přátelům za jejich psychickou podporu v době psaní této práce.

Anotace

MRÁZKOVÁ, LUCIE. 2015. *Hodnocení prezidentské role Miloše Zemana občany malého města*. Hradec Králové: Filozofická fakulta, Univerzita Hradec Králové. 65 s., Bakalářská práce

Tato bakalářská práce s názvem *Hodnocení prezidentské role Miloše Zemana* bude pojednávat o názorech občanů města Havlíčkův Brod na jeho výkon funkce prezidenta. V první části bude věnována pozornost prezidentských volbám 2013, koho a proč občané volili. Ve druhé části bude zachycen pohled dotazovaných na tři velmi mediálně diskutované události v souvislosti s Milošem Zemanem, které se staly na podzim roku 2014. Poslední část práce bude zaměřena na analýzu subjektivního hodnocení a srovnání respondenty tří prezidentů od roku 1989 – Václava Havla, Václava Klause a Miloše Zemana.

Klíčová slova:

Miloš Zeman, prezident, přímá prezidentská volba, média, Havlíčkův Brod, volební kampaň, předávání státních vyznamenání, Hovory z Lán, demonstrace

Annotation

MRÁZKOVÁ, LUCIE. 2015. *The Assesment of the Post of President Miloš Zeman by Citizen of the small town*. Hradec Králové: Faculty of Arts, University of Hradec Králové. 65 pp. Bachelor Degree Thesis

This bachelor thesis with the title The Assesment of the Post of President Miloš Zeman by Citizen of the small town will deal about citizen's opinions on his performance presidential function. In the first part the attention will devote prezidential election in 2013, whom and why the citizens voted. In the second part will be captured the respondent's view of three very discussed events related with Miloš Zeman by media, which happend in autumn in 2014. The last part of the work will be focused on the analysis of respondent's subjective evaluation and comparison of three presidents since 1989 – Václav Havel, Václav Klaus and Miloš Zeman.

Keywords:

Miloš Zeman, president, presidential election, the media, Havlíčkův Brod, election campaign, hannover state honors, Calls from Lány, demonstration

Obsah

Úvod.....	10
1. Stav dosavadního poznání	12
1.1 Literatura	12
1.2 Další zdroje.	13
1.2.1 Novinové články.....	13
1.2.2 Internetové zdroje.....	14
1.3 Mapování terénu.....	14
1.4 Vymezení pojmů a definic.	15
2. Metodika.	16
2.1 Výběr metody zpracování.	16
2.1.1 Zvolená výzkumná metoda a technika sběru dat.....	16
2.2 Vytvoření scénáře rozhovorů	16
2.3 Pilotní výzkum.	17
2.3.1 Pilotní rozhovory.....	17
2.4 Doplnění scénáře rozhovorů.....	18
2.5 Cílová skupina.....	18
2.5.1 Výběr vzorku respondentů.	18
2.6 Zdroje pro zpracování.	21
2.7 Praktické potíže při realizaci výzkumu.	21
2.7.1 Anonymizace.....	21
2.7.2 Zdroje.	21
3. Prezidentské volby 2013.....	22
3.1 Průběh prezidentských voleb.	22
3.1.1 Předvolební aktivity.	22
3.2 Vliv voliče a jeho myšlení.....	23
3.3 První kolo voleb.	23
3.4 Druhé kolo voleb.....	24

3.5 Vliv známých osobností.....	24
3.6 Politická orientace druhého kola prezidentských voleb.....	24
3.7 Výhra Miloše Zemana.....	25
3.7.1 Charisma.....	25
3.7.2 Stranická příslušnost.....	26
4. Havlíčkův Brod.....	27
4.1 Komunální volby a jejich výsledky.....	27
4.1.1 Rada města.	29
4.1.2 Politická orientace voličů.	29
5. Prezidentské volby 2013 z pohledu respondentů.....	30
5.1 Hodnocení výkonu funkce prezidenta na začátku jeho funkce.	31
6. Události podzimu 2014.....	34
6.1 Udílení státních vyznamenání 28. 10. 2014.	34
6.1.1 Kauza nepozvaných rektorů vysokých škol.	34
6.1.2 Vyjádření respondentů.	34
6.1.3 Zdroje informací.....	36
6.1.4 Vlastní postřehy.....	36
6.2 Hovory z Lán 2. 11. 2014.....	38
6.2.1 Vyjádření respondentů.	38
6.2.2 Reakce na hodnocení Pussy Riot.....	38
6.2.3 Zdroje informací.....	39
6.2.4 Český rozhlas.	40
6.2.5 Reakce mluvčího Ovčáčka a Zemana.	40
6.2.6 Reakce ostatních osobností.	41
6.2.7 Vlastní postřehy.....	41
6.3 Demonstrace 17. 11. 2014.....	43
6.3.1 Příprava demonstrací.	43
6.3.2 Průběh demonstrací.	43

6.3.3 Vzpomínka na Havla.	44
6.3.4 Vyjádření respondentů.	44
6.3.5 Zdroje informací.	46
7. Hodnocení prezidentů Václava Havla, Václava Klause a Miloše Zemana.	47
7.1 Václav Havel.	47
7.2 Václav Klaus.	49
7.3 Miloš Zeman.	50
7.4 Souhrnné hodnocení.	51
8. Hodnocení médií.	52
9. Další aspekty.	53
10. Shrnutí.	55
Závěr.	58
Seznam použitých zdrojů.	61
Seznam v textu použitých tabulek	64
Přílohy.	65

Úvod

Začátek roku 2013 se nesl v duchu historicky první přímé volby prezidenta České republiky. Všechna média přinášela informace nejdříve o předběžných výsledcích z průzkumů jednotlivých agentur, stejně tak se zabývala samotnou prezentací kandidátů a v neposlední řadě se velmi detailně zaměřila na favorizované kandidáty. Denně se lidé také setkávali se zaručenými informacemi, který z kandidátů se jak vyjádřil o jiném kandidátovi a čekali, co se objeví další den. Ano, první volba sebou nesla poměrně dost zvrátů, především díky voličům. Do voleb se zapojily tentokrát nejenom politické strany, ale i osobnosti showbyznysu, novináři, bývalý politici a jiné veřejně známé osoby.

Hned v úvodu mohlo překvapit, že někteří adepti na post prezidenta se vůbec nedostali ani na seznam kandidátů volených v prvním kole prezidentské volby. Díky podmínce minimálního počtu padesáti tisíc podpisů, nemohli být vůbec voleni a dokonce to někdy musel řešit až soud, protože některé podpisy byly falešné nebo od neexistujících osob. V prvním kole překvapil výsledek, kdy voliči zamíchali svými hlasy karty a štěstí se usmálo na dva finálové kandidáty Miloše Zemana a Karla Schwarzenberga. Tím v podstatě došlo k výměně finálových kandidátů, podle předběžných průzkumů totiž místo Karla Schwarzenberga měl jít do prezidentského duelu Jan Fischer. Voliči ale rozhodli jasně a do druhého kola vstupovali dva zástupci. Jeden s pomyslným pravicovým politickým zaměřením a druhý spíše levicově orientovaný. Lze tedy mluvit o vítězném souboji mezi pravicí a levicí českého politického spektra. Nebyl to boj lehký, ale zvítězil Miloš Zeman. A ačkoliv bylo prvotní přijetí Miloše Zemana ze strany jeho odpůrců velmi rozporuplné, legitimita jeho zvolení mu zaručila vstup do Pražského hradu nikoliv už jako předsedy vlády, jako tomu bylo v roce 1998, ale nyní vstupoval už jako nově zvolený prezident České republiky.

Co ale volby znamenaly pro samotné voliče v České republice, kteří měli poprvé možnost 23 let po pádu socialismu vhodit do volebních urn jméno svého vybraného kandidáta? Najednou už nebyly volby o tom, „koho tam zvolili“, ale „koho jsme si tam zvolili“. Je třeba mít na paměti, že demokracie neznamená, že všichni voliči budou s výsledkem spokojeni, ale že většině voličů bylo vyhověno zvolením právě Miloše Zemana. Ač to pro leckteré s výsledkem volby nespokojené občany není jednoduché přijmout, většina rozhodla o prezidentovi a na zbytku je přijmout tuto skutečnost a

respektovat Miloše Zemana jako prezidenta. Jak se zpětně lidé dívají na Zemanův výkon funkce prezidenta?

Na úvod bych tedy ráda čtenáře seznámila s cílem této bakalářské práce, kterým je vysvětlit a popsat, jak lidé z malého města hodnotí dosavadní výkon funkce Miloše Zemana na jeho současném postu prezidenta České republiky. Pozornost bude věnována především nejvíce diskutovaným událostem během jeho působení na Pražském hradě od začátku plnění jeho prezidentské funkce. Jak občané nahlíží na Miloše Zemana, jako osobnost politicky činnou a zároveň i na jeho morální vystupování a věcné řešení záležitostí v České republice i na poli mezinárodní politiky.

Svémi výzkumnými otázkami se chci zaměřit na tři dosavadně nejvíce diskutované události roku 2014, které zahýbaly českou politickou scénou a měly vliv i na veřejné mínění, případně byly spouštěcími mechanismy pro veřejné aktivity občanů České republiky. Tyto otázky mají za úkol strukturovat tuto práci a pomoci lépe se orientovat v jednotlivých kapitolách mé bakalářské práce. V průběhu šetření budu na tyto otázky odpovídat pomocí sebraných dat a zjištěných informací, které získám. Zvolila jsem pro svou práci tyto výzkumné otázky:

1. Proč lidé volili nebo nevolili Miloše Zemana v prezidentských volbách 2013? Jaké důvody je vedly k jejich rozhodnutí, byly to například individuální sympatie či antipatie, stranická orientace, vliv názoru rodiny, přátel, autorit z blízkého okolí, nebo při svém rozhodování byl volič ovlivněn médii?
2. Jak občané nahlíží na velmi diskutované události podzimu roku 2014 v souvislosti s Milošem Zemanem, který se jich buď účastnil, nebo byly reakcí na jeho jednání? Jde o událost udílení státních vyznamenání 28. října 2014, následovaly Hovory z Lán z 2. listopadu 2014 a poslední událostí, která byla už spíše reakcí na předchozí, byly demonstrace 17. listopadu 2014 zaměřené proti Miloši Zemanovi.
3. Jaký názor mají občané na prezentaci osoby Miloše Zemana a jeho činnost na poli mezinárodní politiky?
4. Jaké zdroje informací lidé využívají ke své informovanosti, dávají přednost médiím, nebo získávají informace ve svém okolí? Zaměřím se na zdroje nejvíce respondenty uváděné.

1. Stav dosavadního poznání

Nikde jsem nenašla žádné studie ani výzkumy, které by se zabývaly výzkumem názoru obyvatel Havlíčkova Brodu na výkon funkce prezidenta Miloše Zemana. Proto můj výzkum začínal zcela bez jakéhokoliv pojetí o podobném výzkumu. Především v začátcích výzkumu jsem se držela rad svého vedoucího práce o tom, jak by měl tento výzkum postupovat a také dostupné literatury, u které jsem si nechala udělat rešerši.

1.1 Literatura

Pro vytvoření této práce jsem se nejdříve snažila nastudovat literaturu, která by se tomuto tématu věnovala, nebo s ním nějak souvisela, využila jsem především služeb Studijní a vědecké knihovny v Hradci Králové a také Krajskou knihovnu Vysočiny se sídlem v Havlíčkově Brodě. Ve druhé jmenované jsem obvykle nacházela snadněji mnou vybrané a vyhledávané tituly, jelikož tato knihovna není tak vyhledávána studenty a tím bylo získávání knih, časopisů a novinových výtisků pro mne mnohem snazší, především z časových důvodů, které jsou z hlediska práce velmi omezené.

Nejprve jsem čerpala poznatky a teorie z knihy Kapitoly metodologie sociálních výzkumů [2009] od Jiřího Reichela, která mi pomohla vytvořit si a ucelit způsob, jakým bude můj výzkum dále probíhat, na základě tohoto titulu jsem si vytvořila určitý scénář o tom, jak na sebe jednotlivé postupy práce budou navazovat.

Další knihu, kterou jsem na začátku nastudovala, byla kniha Proč právě Zeman? [2013] od Jana Herzmanna a Martina Komárka. Tato publikace mi pomohla vytvořit si povědomí o tom, jak v obecné rovině funguje myšlení voliče a celkově, jak fungují volby v zákulisí, které samotný volič až tolik nevnímá. Tuto knihu jsem použila především pro vytvoření kapitoly pod názvem Prezidentské volby 2013. Poté jsem využila dvou titulů, které povětšinou obsahují otázky, nebo tematické celky, na které buď Miloš Zeman přímo odpovídá, nebo je komentuje. První z nich je kniha s názvem Kdo je Miloš Zeman [1998] od Josefa Brože a druhá se jmenuje Pro deset milionů aneb Miloš Zeman jaký je a co si myslí [2013], jejímž autorem je Milan Syruček. Tato dvě díla mi byla nápomocná při tvorbě představy o jeho souhrnu názorů na určitá témata, týkající se politiky, nebo obecně společnosti. Také mi poměrně dobře nastínila, jak asi Zeman žije ve svém soukromém životě.

Další tituly nebyly zaměřené přímo na prezidentské volby a současný stav české politiky, ale pojednávaly obecně o společnosti, jak se chová v určitých situacích, co je typické pro vytváření autorit a jak vůbec vzniká a projevuje se hierarchie ve společnosti. Šlo o titul *Autorita, etika a společnost* [1997] od Maxe Webera a o druhý poměrně rozsáhlý spis autorky Naomi Kleinové *Šoková doktrína: vzestup kalamitního kapitalismu* [2010]. Tato kniha se zabývá obecnými představami o tom, jak funguje společnost v kapitalistickém systému vlády.

Naopak některou, předem vybranou literaturu, zanesenou v přihlášce k této bakalářské práci jsem nevyužila, protože ačkoliv názvy titulů zdánlivě odpovídaly mému tématu, po přečtení se ukázalo, že jsou pro tento text neobohacující. Šlo o tituly *Dramatické střídání na hradě* [2013] od autora Jana Bauera a *České prezidentské volby* [2013] od Jakuba Šedo.

1.2 Další zdroje

Především jsem ale využila novinových článků a zdrojů z prostředí internetu. Vzhledem k faktu, že tato práce je zaměřena především na názory mých respondentů, tak jsem hledala informace ve zdrojích, které uváděli sami respondenti, jako zdroje svých vlastních informací. Z novin mi nejčastěji uváděli respondenti deník Mladá fronta DNES a z webových stránek obvykle iDNES.cz a Novinky.cz, které jsou součástí internetového vyhledávače Seznam.cz. Nejčastěji uváděnou televizní stanicí byla Česká televize, především šlo o pořady ze zpravodajství Události a také různé debaty na ČT24.

1.2.1 Novinové články

Novinové články byly vybrány z archivu Krajské knihovny Vysočiny, kde byla vybrána nejprve jednotlivá vydaná čísla novin, která se obvykle vztahovala k časovému období, ve kterém se události staly. Po projití těchto materiálů jsem vybrala určité výrazné články, které se věnovaly tématu, a z nich jsem čerpala data pro svou práci.

1.2.2 Internetové zdroje

U internetových zdrojů se původně zdálo, že jejich dostupnost bude mnohem snazší. Bohužel tomu tak nebylo, především proto, že archivace u těchto médií je méně strukturovaná a poté se v ní špatně hledá. Při hledání podle data daného časového úseku jsem nebyla příliš úspěšná, zobrazovaly se mi pouze některé články a ani hledání podle klíčových slov se neukázalo jako nejlepší způsob, přesto jsem ale několik takových článků po delším hledání našla. Nejvhodnějším možným řešením bylo vyhledávání článků podle alespoň částečných titulních názvů, což ale vyžadovalo velmi pečlivé vedení si seznamu těchto zdrojů.

1.3 Mapování terénu pro výzkum

Mé pozorování bylo zaměřeno již při mém působení v pivnici jako pomocná síla na to, jak lidé přemýšlí o politice obecně, jak vnímají své okolí a jeho názory a zároveň mě i zaujal vliv zpravodajství, které v pivnici běželo vždy v podvečer, a lidé se často v tuto dobu scházeli. Nabízelo se hned několik možností, proč stále stejní lidé kolem osmnácté hodiny chodí na pivo. Snaží se lidé sdílet informace z večerního televizního zpravodajství a podělit se o ně s ostatními, případně o nich i diskutovat? Hledání odpovědi bylo poměrně složité, přesto se nejvíce nabízela odpověď, že někteří opravdu chodí do kolektivu z důvodu vícečlenné diskuze o událostech, ať už politických, nebo jiných. Bylo zde viditelné, že diskuze nemusí vždy probíhat jen formou vět a souvětí, ale že svůj názor člověk stručně, přesto velmi výstižně vyjádří neverbálně, pomocí gest nebo grimas v obličeji, bez jakéhokoliv vyřčeného slova. Přesto i toto ostatní zúčastnění brali jako určitý druh názoru a buď s ním otevřeně souhlasili, nesouhlasili, nebo zůstali nestranní díky nulové reakci. Avšak i žádná reakce byla brána jako určitý druh postoje.

Při pozorování mě zaujal způsob uvažování lidí, kteří často svůj názor podřizují aktuálním informacím a informace staršího data jsou pro ně už méně názor ovlivňující, řekněme, že lidé často zapomínají na minulost a řídí se pouze tím, co je teď. Dalším poznatkem byl vliv finanční situace daného politika, obecně lépe zajištění politici a jiné osoby byli často automaticky terčem pochyb a nedůvěry ze strany mnou pozorovaných aktérů. Příliš majetný politik je v očích běžných občanů nežádoucí a svým způsobem až podezřelý. Často se v takovém případě ozývaly podobné názory jako: „Proč do politiky chodí, když už má sám dost.“. Toto vede k přesvědčení, že lidé si politiku spojují především s finančním výdělkem, nežli se společenskou službou.

1.4 Vymezení pojmů a definic

Pro vysvětlení vybraných pojmů, které se v této práci velmi často vyskytují, jsem použila titul autora Jana Jandourka *Sociologický slovník* [2007]. První pojem, který bych ráda vysvětlila, je analytická metoda, což je metoda, kterou jsem užila při tomto výzkumu. Jedná se podle tohoto slovníku o způsob postupu práce založený na analýze, rozděluje zkoumaný prvek na jednotlivé části a poté se věnuje vzájemné korelaci těchto částí mezi sebou v rámci celku. [Jandourek 2007: 156]. Dalším, velmi frekventovaným pojmem, je základní existence lidstva - společnost, definovaná jako soubor individuí, která na sebe vzájemně působí a ovlivňují se v rámci sociálních vztahů. [Jandourek 2007: 235] Chod společnosti obvykle zajišťuje určitá politika, několikrát zmíněná v textu této práce, je myšlena jako činnost zaměřená na vládu s cílem najít rovnováhu uvnitř společnosti a dojít ke kompromisu nebo konsenzu v případě protikladných zájmů či nesourodých potřeb. [Jandourek 2007: 186] Posledním vybraným výrazem je politická funkce, ve smyslu, ve kterém je zmíněna v práci, představuje určitou pozici v organizaci, která vyžaduje plnění určitých povinností a činností s ní spojených. [Jandourek 2007: 86]

2. Metodika

2.1 Výběr metody zpracování

Již od začátku nápadu tohoto tématu bylo poměrně jasné, že nebude úplně jednoduché přesvědčit jedince, aby se se mnou otevřeně bavili o politice. Obecně je totiž politika vnímaná jako něco, o čem lidé v České republice moc na veřejnosti nemluví a neprojevují své názory.

2.1.1 Zvolená výzkumná metoda a technika sběru dat

Sbírala jsem poznatky postupně a došla k názoru, že nejlepším řešením v případě mého výběru tématu bude kvalitativní forma výzkumu pomocí rozhovorů s různými lidmi. Cílem bylo zjistit co nejvíce informací pocházejících od lidí a vyhnout se podsouvání vlastních názorů nebo myšlenek v rámci výběru možností z určitého seznamu odpovědí. Naopak vše bylo děláno s myšlenkou získat od respondentů co nejvyšší obraz názorů a inspirovat se jimi při vytváření této práce.

2.2 Vytvoření scénáře rozhovorů

Před zahájením samotného výzkumu jsem vytvořila seznam témat pro rozhovory, který se skládal z několika tematických okruhů pro lepší orientaci při zpětném zpracování dat a také zároveň pro lepší orientaci při provádění rozhovorů. Z nich vycházely zjišťovací otázky, které byly uzpůsobeny tak, aby respondent mohl svou odpověď podat co nejvíce informací zaměřených na daný problém.

První část byla zaměřena na volbu prezidenta v roce 2013, respondentovu politickou orientaci a také na to, v čem ho Zeman zaujal, nebo naopak odradil od volby jeho osoby. Moje otázky směřovaly ke zjištění, které zdroje respondent využíval při sběru informací a jaký faktor nejvíce zapůsobil u jeho rozhodování při volbě prezidenta. Druhý okruh otázek byl vytvořen za účelem zjistit, jak respondent vnímal začátky působení Miloše Zemana ve funkci prezidenta. Třetí část otázek měla tři podotázky týkající se velmi diskutovaných událostí podzimu roku 2014, byly to události udílení státních vyznamenání 2014 z 28. 10. 2014, Hovory z Lán 2. 11. 2014 a demonstrace proti Miloši Zemanovi, které proběhly 17. 11. 2014. Zajímal mě vždy pohled respondenta na danou událost, jeho názor a co v dané události vnímal nejsilněji. U všech těchto okruhů otázek mě také zajímaly zdroje, ze kterých respondenti čerpali své

informace a čím, nebo kým se případně nechali nejvíce názorově ovlivnit. Pokusila jsem se v rámci otázek zachytit hodnotovou orientaci respondentů a jejich kognitivní vědomí o daném tématu. V poslední části jsem se už jen ptala na identifikační údaje respondentů. Pro svůj výzkum jsem se ptala pouze na věk, dosažené vzdělání a povolání.

2.3 Pilotní výzkum

2.3.1 Pilotní rozhovory

Náhodným výběrem jsem provedla pilotáž pomocí polo-strukturovaného rozhovoru, abych zjistila, jestli jsou pro respondenty otázky srozumitelné a směřují k žádanému zjištění, případně abych doplnila a poupravila seznam témat a otázek rozhovorů. Snažila jsem se pro rozhovor vytvořit co nejpříjemnější prostředí, kde by respondent nic od rozhovoru nerozptylovalo a zároveň, aby měl pocit klidu. Pilotní rozhovor tedy proběhl po předchozí domluvě vždy s respondentem u něj doma, když nebyl žádný z dalších členů domácnosti přítomen, aby byla zajištěna nejen anonymita, ale také aby respondent cítil, že všechny jeho názory, které mohou být pro ostatní i blízké osoby tajné, se nikdo další v souvislosti s jeho jménem nedozví. Při rozhovoru panovala velmi přátelská a otevřená nálada. Všechny otázky byly respondentům jasné, odpovídali poměrně klidně a otevřeně, zaznamenala jsem pouze občasné hledání slov pro správné vyjádření názoru. Toto mě vedlo k názoru, že respondent může mít sice utvořený určitý soubor názorů, ale pravděpodobně nikdy si jej předtím nespojil v celek, aby nad ním déle přemýšlel. Rozhovor probíhal pokaždé přibližně 70 minut, a pokud byl respondent rozmluvený a rozhovor začal směřovat k jinému tématu, musela jsem zasáhnout a udat směr rozhovoru zpět na správnou cestu.

Při pilotním rozhovoru, jsem zjistila, že otázky ohledně médií by bylo vhodné rozšířit o přesné názvy a jména jednotlivých zdrojů a také mě tento rozhovor nasměroval k další otázce, která se týká srovnání s předchozími prezidenty a jejich činností ve funkci. Jeden respondent se sám zmínil především o bývalém prezidentu Václavu Havlovi a jeho působení na Pražském hradě. Snažil se vysvětlit, že národ si ho idealizoval a tedy každý další prezident i se sebelepšími schopnostmi, s ním bude vždy srovnáván a v podstatě nikdy nebude tak „dobrý“ ve výkonu prezidentského úřadu jako právě mediálně i lidmi idealizovaný Václav Havel.

Toto tvrzení mě přimělo se zamyslet, zda opravdu nemá značný vliv na případnou kritiku současného prezidenta Miloše Zemana právě ikona osobnosti Václava Havla. Čili tato kritika by nebyla až tak relevantní v případě, že by na to lidé nahlíželi bez objektivního pohledu na způsob výkonu úřadu ze strany Václava Havla a nahlíželi na něj jen jako na ikonu ztělesňující pouze symbol dobra. Předpokládala jsem, že srovnání všech prezidentů a jejich výkonu úřadu od nástupu demokracie by mi mohlo více nastínit způsob uvažování při kritice nebo naopak obdivu a chvále vůči Miloši Zemanovi, takže jsem tuto otázku také zařadila do tematických okruhů svého scénáře rozhovoru.

2.4 Doplnění scénáře rozhovorů

Také jsem se díky pilotnímu rozhovoru rozhodla doplnit svou práci o stručný popis politické a stranické afiliace obyvatel města pomocí výsledků posledních komunálních voleb do zastupitelstva města. Předpokládala jsem, že tyto výsledky v rámci města by mohly doplnit názory respondentů.

2.5 Cílová skupina

Pro svůj výzkum jsem se zaměřila pouze na občany dlouhodobě žijící ve vybraném městě, kteří zde aktuálně mají své trvalé bydliště. Své respondenty jsem se snažila vybírat napříč věkovými skupinami, podle různých stupňů vzdělání nebo rozmanitosti zaměstnání, ve kterém působí. Cíleně jsem poté chtěla vybrat i respondenty, jež jsou pro občany města autoritami a působí ve veřejné sféře díky svému povolání.

2.5.1 Výběr vzorku respondentů

Výběr vzorku respondentů nebyl snadný, jelikož jsem chtěla vytvořit pro svou práci vzorek co nejvíce věkově různorodý. Největší problémy jsem zaznamenala při hledání respondentů nad 60 let. Tito starší lidé často nechtěli svoje názory říkat nahlas, v souvislosti s politikou byli doslova zděšeni nad mým návrhem jejich hodnocení zpracovat v odborné práci i přes mé důrazné upozornění o anonymitě při poskytování rozhovoru a zaručení stejné míry anonymity u sdělených hodnocení respondenta. Často odmítali rozhovor s odůvodněním na svůj věk a také na jejich nepodstatnost ve společnosti, protože jako penzisté se prý necítí kompetentní se nějak vyjadřovat ke stávající situaci ohledně prezidenta republiky. Jejich postoj vůči sdělování vlastních

názorů na tuto tematiku byl ve značné míře velmi odmítavý. Zmíněný jev mě vedl k zamyšlení, proč tomu tak je, především proto, že jsem přesvědčena, že každý názor je přínosný a zajímavý bez ohledu na věk, vzdělání nebo jiné atributy. Poněvadž jsem nedostala při odmítání jednoznačný důvod, proč se občané nechtěli výzkumu zúčastnit, dovoluji si tento způsob chování vysvětlit vlivem minulého socialistického režimu v Československu, v jehož nadvládě strávili podstatnou část svého života. Tento systém zahrnoval kromě jiného i sníženou svobodu slova a lidé se naučili své názory neprojevat veřejně ze strachu z postihu. Dle mého názoru je to pozůstatek naučeného chování z omezování svobody projevu a možná také o ztracení jakékoliv možnosti změny v případě nesouhlasu s danou situací.

Poté jsem ještě chtěla uskutečnit svůj nápad a přidat názory některých zástupců občanů uznávaných osobností města. Tito lidé mě ale velmi často odmítali s omluvou na nedostatek času z důvodu velké pracovní vytíženosti a psychické náročnosti výkonu povolání. Přesto mi několik respondentů vyšlo vstříc a mohla jsem s nimi provést rozhovor.

Naopak, jako velmi ochotnou a sdílnou skupinu lidí, podle svých zkušeností, mohu označit zástupce věkové skupiny od 18 do 30 let. Převážně všichni nabídku rozhovoru přijali jako výzvu vyjádřit svůj názor a projevit svá stanoviska k danému tématu. Tento jev přisuzuji faktu, že všichni z nich prožili velkou část svého života v demokratickém systému vlády v České republice a také fenoménu mladší věkové skupiny se veřejně projevit i tehdy, pokud se její postoje neshodují s většinovou společností. Jejich sdělení byla naplněna i emotivním cítěním k dané otázce. Nebáli se použít různých vyjadřovacích prostředků, ani ostřejších výrazů, pokud chtěli projevit svůj hluboký nesouhlas s děním v konkrétní situaci.

Tabulka č. 1: Informace o respondentech (Zdroj – vlastní šetření)

Respondent číslo:	Pohlaví	Věk	Zaměstnání nebo škola	Nejvyšší dosažené vzdělání
1.	Muž	58	Lékař	Vysokoškolské
2.	Muž	21	Zaměstnanec automobilové firmy	Středoškolské
3.	Žena	20	Student VŠ	Středoškolské
4.	Muž	32	Zaměstnanec PČR	Středoškolské
5.	Muž	51	Zaměstnanec ve státní správě	Vysokoškolské
6.	Žena	59	Poslankyně Parlamentu ČR	Vysokoškolské
7.	Muž	27	Zaměstnanec soukromé firmy	Vysokoškolské
8.	Žena	40	Státní zaměstnanec	Středoškolské
9.	Muž	81	Důchodce	Vyučen
10.	Žena	75	Důchodce	Vyučen

Průměrný věk respondentů = 46,4 let

Respondenti č. 1, 5, 6 jsou vybraní zástupci autorit města Havlíčkův Brod

2.6 Zdroje pro zpracování

Ve své práci jsem se snažila využít kromě knižních publikací také novinové a internetové zdroje, především ty, ze kterých čerpali samotní respondenti, aby bylo docíleno nejlepšího zmapování jejich pohledu na dané téma i z hlediska médií. Avšak hlavními zdroji pro vytvoření této práce byly rozhovory, které byly s respondenty provedeny tváří v tvář.

2.7 Praktické potíže při realizaci výzkumu

2.7.1 Anonymizace

Mým prvotním záměrem bylo anonymizovat nejen respondenty, ale s ohledem na velikost města, které činí podle údajů Českého statistického úřadu ke dni 1. 1. 2014 23 345¹ obyvatel, i název samotné obce, ve které byl výzkum prováděn. Po dalším výzkumném šetření bylo ale zjištěno, že ačkoliv by název města nebyl uveden, v jiných názvech, jako jsou například názvy místních politických stran, by figuroval, proto jsem se rozhodla odhalit jméno města hned na začátku a pracovat s jeho názvem i během celého textu této práce.

Anonymita respondentů zůstala a odtajněním přesného názvu města, dle mého názoru, nebyla nikterak narušena. Pro potřeby výzkumu jsem využila pouze informace o jejich pohlaví, věku, zaměstnání nebo škole a nejvyšším dosaženém vzdělání. Tyto atributy nevnímám v rámci počtu obyvatel jako elementy narušující jejich anonymitu. Jedna z respondentek udala již před zahájením rozhovoru, že jí nevadí, pokud budou názory v rozhovoru spojené s jejím jménem. S ohledem na ostatní účastníky výzkumu a na celkovou podobu této bakalářské práce, jsem se rozhodla její jméno nechat utajené.

2.7.2 Zdroje

Při výzkumu jsem také narazila na několik překážek v případě zdrojů o výsledcích předběžných průzkumů. Těmito výsledky obvykle disponují pouze agentury, které je prováděly, ale nejsou veřejné, což mi znemožnilo s nimi dále pracovat a využít je pro potřeby vzniku této bakalářské práce.

¹ Dostupné z: https://www.czso.cz/staticke/cz/obce_d/index.htm [cit. 15. 3. 2015]

3. Prezidentské volby 2013

Rok 2013 byl pro české voliče zlomový, poprvé v historii si mohli sami zvolit svého prezidenta republiky a bylo zároveň období velmi významné i pro kandidáty, kteří chtěli usednout v prezidentském křesle.

3.1 Průběh prezidentských voleb

Volba prezidenta 2013 proběhla ve dvou kolech. Podmínkou pro vstup do prvního kola bylo získat pod peticí minimální počet 50 000 podpisů od občanů České republiky starších 18 let, nebo díky návrhu minimálního počtu 20 poslanců působících v parlamentu České republiky, popřípadě návrhu kandidáta alespoň 10 senátory.² Do prvního kola se dostalo 9 zaregistrovaných kandidátů, šlo o tři ženy a 6 mužů, jmenovitě to byli Jan Fischer, Vladimír Franz, Zuzana Roithová, Jana Bobošíková, Karel Schwarzenberg, Miloš Zeman, Přemysl Sobotka, Jiří Diensbier a Taťana Fischerová.

Ne všem se ale do prvního kola podařilo dostat, někteří dokonce odstoupili sami a někteří kandidáti, ač projevíli velmi aktivní snahu, nedosáhli na splnění podmínek. Na tyto podmínky doplatil například Vladimír Dlouhý. Nejvýraznější neúspěšnou osobností byl bezesporu Tomio Okamura, který nejdříve získal požadovaný počet podpisů, později se ale díky namátkové kontrole zjistilo, že jde o podpisy falešné. Okamura sice podal stížnost k nejvyššímu správnímu soudu, ale ten mu nevyhověl, což pro Okamuru znamenalo vyloučení ze souboje o prezidentský post. [Hezmann, Komárek 2013: 28-29]. Svůj boj o prezidentský úřad vzdal rovněž Jan Švejnar, též velmi sledovaná osobnost.

3.1.1 Předvolební aktivity

Volební štáby kandidátů prvního kola volby nenechaly nic náhodě a snažily se svou kampaň co nejvíce přizpůsobit občanům a jejich požadavkům. Výsledky své práce pravidelně sledovaly pomocí průzkumů veřejného mínění. Některé průzkumy byly na objednávku médií a jiné byly objednány přímo ze štábů kandidátů. Měly za úkol ukázat kandidátovi, jak na tom je u voličů z hlediska voleb, ale také měly pomoci případně upravit volební program, či předvolební kampaň, aby co nejvíce oslovily voliče.

² Dostupné z: http://www.volba-prezidenta.cz/podminky_prime_volby_prezidenta/ [cit. 15. 3. 2015]

Bylo nutné vytvořit určitý obraz kandidáta, aby zaujal voliče, pro něž není až tak důležité vidět v kandidátovi, kým opravdu je, ale spíše jak působí na okolí a jak se prezentuje. [Hezmann, Komárek 2013: 115] Ne vždy jsou ale takové průzkumy zárukou jistoty výsledků. Podle předběžných průzkumů měli být nejsilnějšími kandidáty Miloš Zeman a Jan Fischer. Velmi důležitým atributem je zpracování průzkumů, které může výrazně ovlivnit odpovědi respondentů. Analytici vyzorovali například větší pravděpodobnost výběru u prvních a posledních nabídnutých jmen ze seznamu, podstatný je výběr také vzorku dotazovaných a i jiné možnosti, jak může dojít ke zkreslení výsledku šetření. [Hezmann, Komárek 2013: 72-73]

3.2 Vliv voliče a jeho myšlení

Záleží také na stranické příslušnosti kandidáta a viditelnosti v médiích, nebo vůbec na přímé komunikaci s potenciálními voliči. V podstatě je potřeba neustále voliče upozorňovat na existenci kandidáta a s ním spojený volební program. Jsem zastáncem názoru, že je to opravdu do značné míry cesta, jak voliče přesvědčit. Neustále být viděn vzbuzuje ve voliči dojem, že kandidát o jeho hlas neúnavně bojuje a záleží mu na něm a tím je pro voliče více zajímavý. [Hezmann, Komárek 2013: 79-114] Jak se ale záhy ukázalo, přes všechny možné průzkumy napříč elektorátem a všemožné snahy kandidátů zaujmout, volič je přesto velmi nevyzpytatelný a své názory může až do doby vhození volebního lístku do volební urny měnit a tím i zamíchat pořadím úspěšnosti kandidátů. Prognózy výsledků nemusí vždy korespondovat s výsledkem voleb. Obzvláště, pokud jde o tak tvrdý boj, jaký jsme viděli u prvních prezidentských voleb v roce 2013.

3.3 První kolo voleb

Při prvním kole by mohl zvítězit kandidát, který by získal nadpoloviční většinu platných hlasů od oprávněných voličů. Protože k tomuto nedošlo, konalo se druhé kolo volby, do kterého se díky nejvyššímu počtu hlasů dostali Miloš Zeman a Karel Schwarzenberg.³

³ Dostupné z: http://www.volba-prezidenta.cz/podminky_prime_volby-prezidenta/ [cit. 31. 3. 2015]

3.4 Druhé kolo voleb

Hovoříme-li o druhém kole prezidentské volby 2013, je nutné zmínit velmi vyostřenou situaci mezi kandidáty Milošem Zemanem a Karlem Schwarzenbergem, především díky prezidentským debatám vysílaných televizními stanicemi i jinými formami prostřednictvím médií, kdy každý kandidát se snažil voliče strhnout na svou stranu a získat hlas pro svou osobu a naopak svého protivníka dostat do pozice poraženého.

3.5 Vliv známých osobností

Oba kandidáti také využili pomoci sympatií známých osobností z řad herců, zpěváků, muzikantů, lékařů, či jiných umělců, nebo vlivných a vážených osob při veřejných prezentacích svých programů, nebo jako podporu při tzv. prezidentských duelech. Ne však vždy se to setkalo se shovívavostí okolí těchto známých lidí. Nejvýraznější je aféra okolo herce Martina Dejgara, který veřejně podpořil Miloše Zemana. Poté mu scénárista Jiří Stránský poslal vzkaz, že tento krok neschvaluje a že Martin Dejgar bude mít velké problémy ve své herecké profesi. [Hezmann, Komárek 2013: 161] Tento krok pana scénáristy Stránského byl odsouzen řadou lidí. Já sama jsem toho názoru, že veřejná podpora kteréhokoliv z kandidátů by neměla být závdavkem pro vyhrožování, nebo zastrašování, vnímám to jako porušení základních demokratických principů veřejného vyjadřování a svobody slova vůči Martinu Dejgarovi.

3.6 Politická orientace druhého kola prezidentských voleb

Tento souboj můžeme vidět také jako boj mezi politickou pravicí a levicí. Za čistě pravicového kandidáta byl považován Karel Schwarzenberg stojící proti levicově zaměřenému Miloši Zemanovi. Karel Schwarzenberg, za kterým stála jeho domovská politická strana TOP 09 z pravého křídla politického spektra České republiky a bývalý člen ČSSD Miloš Zeman, kterého výrazně podporovali jeho stoupenci z protistrany Strany práv občanů ZEMANOVCI, nyní od března 2014 přejmenovaná na pouze Strana práv občanů, z levé části politického spektra státu.

3.7 Výhra Miloše Zemana

Ačkoliv Karel Schwarzenberg se těšil vysoké oblibě v Praze a okolí, ostatní občané jiných krajů byli jiného názoru a z výhry se těšil Miloš Zeman. Na otázku, proč zrovna Zeman se stal prezidentem, bychom mohli odpovědět, že rozhodl lid. Tedy odpovědí je názor občanů, kteří se druhého kola aktivně zúčastnili a vhodili svůj volební lístek do sběrných boxů k tomuto účelu určených. Jan Herzmann se domnívá, že Karlu Schwarzenbergovi výrazně ubylo příznivců po jeho postoji k Benešovým dekretům. Připustil, že dnes by tehdejší prezident Československa Edvard Beneš mohl být za jeho dekrety souzen jako válečný zločinec. Zeman oproti němu spíše z prezidentských debat těžil, byl stručný a přesvědčivý, nenechal se moderátory zaskočit a vždy se snažil najít jasnou odpověď, což v občanech zřejmě vyvolalo pocit důvěry v jeho osobu a dojem jeho kompetentnosti v prezidentském úřadu. To pro Schwarzenberga nebylo jednoduché, on sám je často kritizován za svou méně srozumitelnou mluvu v českém jazyce, navíc teď měl proti sobě velmi komunikativního konkurenta, což mu ubíralo body. [Hezmann, Komárek 2013: 163-174] Přestože druhá světová válka je už několik desítek let za námi, občané k ní mají patrně určitý vztah a jakékoliv ohrožení samostatnosti nebo suverenity republiky jim není lhostejné, ba dokonce pro ně představují velmi důležitou věc. Pravděpodobně nejen první český prezident Masaryk je pro ně symbolem samostatnosti, ale i Beneš v nich vzbuzuje pocit prezidenta, který se snažil co nejvíce udělat pro český lid a pro obnovení škod napáchaných v Československu během válečného konfliktu.

3.7.1 Charisma

U volby prezidenta hodně záleží také na jeho osobnosti a jeho charismatu, které také ovlivňuje jeho oblibu. S určitým charismatem se člověk rodí, záleží na tom, jak moc je u něj dominantní a jak ho vnímají druzí. Miloše Zemana můžeme zcela určitě označit za charismatickou osobnost naší politiky, nejen tím, že občas svých chováním vybočuje z řad ostatních a to jak z pozitivního, tak i z negativního pohledu zbytku občanů České republiky, ale také je to osobnost, která dokáže zaujmout publikum svým proslovem. Podle Maxe Webera charismatický člověk usiluje o uznání druhých, což se Miloši Zemanovi určitě povedlo, protože od svých voličů dostal nejvyšší počet hlasů a tím mu i svěřili do rukou úřad prezidenta republiky. Důležitou roli hraje i fakt, že záleží na skupině lidí, v tomto případě voličů, kteří jsou nějakým způsobem vymezeni,

například místně, povoláním, etnický, sociálně nebo právě politicky. Lze říci, že charisma se může vymezit i tímto způsobem, kdy kandidát zapadá do představ svých voličů a tím je pro ně zajímavý, aniž by až tak šlo o jeho přirozené schopnosti a charisma. [Weber 1997: 132-134]

3.7.2 Stranická příslušnost

Mluví-li se o demokratickém systému vlády, velmi výraznou roli zde zastává stranická příslušnost kandidáta, podle Maxe Webera pouze stranická organizace je schopná hýbat s názory lidí a oslovit je. To znamená, že stranická organizace stojící za kandidátem je právě tím hybatelem, který buď kandidátovi pomůže, nebo naopak mu může i uškodit. [Weber 1997: 156] Z tohoto pohledu Maxe Webera usuzuji, je možné očekávat podle stranické orientace občanů Havlíčkova Brodu, jež do zastupitelstva podle výsledků komunálních voleb 2014 volili spíše levicové strany, že také volili Miloše Zemana, alespoň ve druhém kole prezidentské volby, jako kandidáta z levého spektra politického zaměření. Lze hovořit o tzv. kyvadle, kde se periodicky střídá u občanů buď větší podpora pravice, nebo levice.

4. Havlíčkův Brod

Město Havlíčkův Brod je mi velmi blízké, vyrostla jsem v něm a stále se sem vracím s velkou radostí. Město sice není nijak velké, žije zde podle nejčerstvějších údajů Českého statistického úřadu 23 345⁴ obyvatel, přesto se jedná o okresní město. Co se týká pracovních příležitostí, je spíše zaměřeno průmyslově, sídlí zde firmy, které se zaměřují na technický charakter výrobního artiklu, a také textilní výroba značky Pleas. Je zde několik překrásných historických památek, žijí zde milí lidé a jeho poloha je symbolická – leží ve středu Evropy.

4.1 Komunální volby a jejich výsledky

Nedávné komunální volby, konané z důvodu nového výběru zastupitelů do zastupitelstva města v roce 2014 přinesly výsledky takové, že na prvním místě se umístila strana KSČM, na druhém strana ČSSD a na třetím strana ODS. Do zastupitelstva zasedlo 25 zastupitelů, z toho dle stranické příslušnosti jsou 4 zastupitelé členy KSČM, 4 zastupitelé ze strany ČSSD a stejný počet zastupitelů zastávají i členové ODS. O jednoho člena méně zde mají strany KDU-ČSL a strana ANO 2011. Po dvou křeslech získaly v zastupitelstvu Havlíčkova Brodu strany TOP 09 a místní strana Broďáci. Pouze jednoho zastupitele zde mají místní strany Společně pro Brod, Změna pro Havlíčkův Brod a Ženy za Brod. Do zastupitelstva města se nedostala pouze místní strana Občané městu, město občanům, která nezískala potřebný počet hlasů.⁵

⁴ Dostupné z: https://www.czso.cz/staticke/cz/obce_d/index.htm [cit. 15. 3. 2015]

⁵ Dostupné z: <http://volby.idnes.cz/komunalni-volby-2014.aspx?t=4&o=10&o2=CZ0631&o3=568414> [cit. 25. 2. 2015]

Tabulka č. 2: Výsledky voleb do zastupitelstva Havlíčkova Brodu v roce 2014 ⁶ (Zdroj – vlastní šetření)

Pořadí umístění ve volbách	Název strany	Počet hlasů v procentech (%)	Počet křesel v zastupitelstvu
1.	KSČM	14,18	4
2.	ČSSD	13,63	4
3.	ODS	13,48	4
4.	KDU-ČSL	11,89	3
5.	ANO 2011	11,09	3
6.	TOP 09	7,98	2
7.	Brodáci	7,48	2
8.	Společně pro Brod	6,42	1
9.	Změna pro Havlíčkův Brod	6,39	1
10	Ženy za Brod	5,93	1
11.	Občané městu, město občanům	1,55	0

⁶ Dostupné z: <http://volby.idnes.cz/komunalni-volby-2014.aspx?t=4&o=10&o2=CZ0631&o3=568414>
[cit. 25. 2. 2015]

Z tohoto výsledku je poměrně zřejmé, že občané města Havlíčkův Brod dávají spíše své hlasy velkým stranám, vyskytujícím se i v Parlamentu České republiky. Volební programy místních uskupení jim asi nepřipadají tak atraktivní, a proto volí především strany známější a větší. Všechny prvních šest míst tabulky obsadily strany parlamentní.⁷

4.1.1 Rada města

Rada města se skládá ze sedmi zástupců. V čele města opět stojí starosta Mgr. Jan Tecl, člen strany ODS, který svou funkci vykonával i v minulém období, dva místostarostové Ing. Čeněk Jůzl z KDU-ČSL a Libor Honzárek z TOP 09 a novou tvář ve své pozici je místostarostka Ivana Mojžíšková z ČSSD. Ostatní tři radní tvoří Ing. Ivan Kuželka ze strany Broďáci, Ing. Tomáš Hermann ze strany Společně pro Brod a Zbyněk Stejskal z ODS.⁸

4.1.2 Politická orientace voličů

Podle výsledků komunálních voleb můžeme mluvit o levicové orientaci většiny voličů tohoto města, kteří svými hlasy vyjádřili svou náklonost k levicovým stranám oproti součtu hlasů pravicových stran. To vytváří určitě větší pravděpodobnost, že podobně uplatňovali svůj postoj i u voleb prezidentských o rok dříve. Předpokládám, že podle výsledků komunálních voleb se levice ve městě těší větší oblibě, než je tomu u pravicových stran. Pokud vezmeme předpoklad Maxe Webera, že stranická orientace je u voliče tím hlavním činitelem [Weber 1997: 156], je velmi pravděpodobné, že Miloš Zeman u voličů Havlíčkova Brodu alespoň při druhém kole volby získal větší podporu.⁹

⁷ Dostupné z: <http://volby.idnes.cz/komunalni-volby-2014.aspx?t=4&o=10&o2=CZ0631&o3=568414> [cit. 20. 3. 2015]

⁸ Dostupné z: <http://www.muhib.cz/slozeni-rady-mesta/os-1008/p1=74262> [cit. 21. 3. 2015]

⁹ Tamtéž

5. Prezidentské volby 2013 z pohledu respondentů

Tabulka č. 3: Prezidentské volby 2013 z pohledu respondentů (Zdroj – vlastní šetření)

Respondent	Volba - 1. kolo	Volba - 2. kolo	Kde respondent čerpal informace, kdo nebo co ho u volby výrazně ovlivnilo:
1.	Nechtěl sdělit	Nechtěl sdělit	Okolí, rodina, osobní sympatie a antipatie ke kandidátům, charisma kandidátů, pořady ČT 24
2.	Nechtěl sdělit	Neúčastnil se	Stranická orientace, okolí, Novinky.cz , Máte slovo s M. Jílkovou
3.	Miloš Zeman	Karel Schwarzenberg	Rodina (především u 1. kola), Facebook, volební kampaň, Novinky.cz, Idnes.cz
4.	Miloš Zeman	Miloš Zeman	ČT 24, TV Nova, nechtěl K. Schwarzenberga,
5.	Přemysl Sobotka	Karel Schwarzenberg	Stranická orientace, členství ve straně ODS (v prvním kole)
6.	Nechtěl sdělit	Nechtěl sdělit	Politické zaměření, osobnostní vlastnosti, osobní poznání kandidátů, vlastnosti vhodné pro reprezentaci státu
7.	Vladimír Franz	Miloš Zeman	Volební program V. Franze, nechtěl K. Schwarzenberga, internet
8.	Miloš Zeman	Miloš Zeman	Nechtěl K. Schwarzenberga, levicové politické zaměření, volební kampaň, předchozí působení v české politice
9.	Miloš Zeman	Miloš Zeman	Levicové politické zaměření, předchozí působení kandidáta v české politice
10.	Miloš Zeman	Miloš Zeman	Nechtěl K. Schwarzenberga (nemá rád TOP 09), rodina

Z deseti respondentů odmítli tři sdělit, koho během voleb volili, pouze se mohu domnívat, o které kandidáty šlo z následných odpovědí na další otázky k tomu směřovaných. Všichni respondenti se účastnili obou kol voleb, pouze jeden z nich z důvodu nepřítomnosti ve svém volebním okrsku nevolil u druhého kola. Čtyři respondenti volili u obou kol Miloše Zemana, další respondent nejdříve volil Zemana a poté volil Karla Schwarzenberga, respondent č. 7 naopak nejdříve volil Vladimíra Franze, poté zvolil Miloše Zemana. Jeden z respondentů nejdříve volil svého stranického kolegu z ODS Přemysla Sobotku, ten se ale do druhého kola nedostal, takže respondent volil Karla Schwarzenberga, protože reprezentoval pravicovou politickou orientaci, důležitou pro tohoto respondenta.

Nejvíce mé respondenty ovlivnila stranická příslušnost a politické zaměření kandidátů a také aspekt, že respondenti nechtěli právě Karla Schwarzenberga, především u druhého kola potom raději zvolili Miloše Zemana. Často, jestliže zmiňují, že nechtěli Schwarzenberga, uvádí u jeho pojmenování slovo kníže. Předpokládám tedy, že jim není sympatický jeho aristokratický původ a také jeho vazby na Rakousko.

Lze si také všimnout, že respondenti v případě jejich volby právě Zemana v něm cítili určitou jistotu, nejen proto, že se ve vrcholové politice už pohyboval, ale také proto, že jeho dřívější stranická příslušnost vzbuzuje pocit o bezpečí budoucnosti v podobě sociálního státu, který se v případě nouze o člověka postará. I sám Zeman se kdysi vyjádřil, že sociální demokracie pro něj znamená stabilitu, dokonce tento způsob fungování státu přirovnal k pojištění. [Brož 1998: 37]

Potvrdil se mi i můj předpoklad o tom, že lidé v Havlíčkově Brodě budou spíše levicově orientováni. Šest z deseti respondentů zvolilo alespoň u jednoho z kol volby Miloše Zemana a pouze dva uvedli, že volili Karla Schwarzenberga, zbytek nechtěl zvoleného kandidáta uvést.

5.1 Hodnocení výkonu funkce prezidenta na začátku jeho funkce

Respondenti hodnotili v polovině případů začátky Miloše Zemana poměrně pozitivně, dle jejich vyjádření ničím moc nevyčníval oproti svým slibům a předchůdcům na prezidentském postu. Dva respondenti vyjádřili svůj názor jako neutrální, zvolení nového prezidenta se nijak do jejich osobního, ani profesního života

nepromítlo a ani je to neovlivnilo, a proto to neřešili. Jeden respondent řekl, že to vůbec nesledoval.

Pouze dva respondenti vyjádřili kritiku vůči začátkům Miloše Zemana v prezidentské roli. První respondentka hodnotí jako velmi důležitou věc, aby vláda a prezident České republiky byli jednotní v zahraniční politice, čemuž dle jejího názoru tak nebylo, a také hodnotí negativně předvolební slib Zemana o snahu sjednocování všech občanů státu, to je podle ní spíše naopak a lid je díky Zemanovu způsobu výkonu funkce rozdělen. Do této odpovědi respondentka také zařadila oblast mezinárodní politiky, která je podle ní nejednotná a rozdělená na dva tábory v podobě názorů a počínání prezidenta a na druhé straně stojí vláda. Tento jev považuje za špatný a ráda by jej viděla jednotný, aby prezident Zeman i vláda vystupovali jednomyslně.

Respondent č. 6: *„On sliboval hlavně, což mě zaujalo na jednu stranu, že bude sjednocovat deset milionů, což se vůbec nestalo. Ten výsledek je úplně opačný, naopak lidi rozděluje. Hlavně vysílá do světa zprávy, takové, které nejsou ani v souladu s třeba konkrétně se zahraniční politikou, aby to bylo sladěno s vládou, jak by to mělo být. Připomenu, že to nebylo úplně vždy. Ale hrubší způsob vyjadřování navenek mně vadí velmi.“*

Druhému respondentovi, se nelíbilo personální obměňování, které provedl Miloš Zeman ve svém úřadu, ale také kritizuje Zemana za podíl na přípravě vstupu Čínské národní banky do České republiky

Respondent č. 2: *„Těsně potom, myslím si, že.... Měl jsem takovej pocit, že když se dostal k moci, obrovsky obměnil, ať už já nevím, funkcí, lidí, na spoustu funkcí dostal svoje lidi, který tam doposavad' jsou, a úplně jsem si nemyslel, že tak to bude fungovat a bohužel, nelíbí se mi jeho spojení s Čínou a s východními zeměmi, který prostě má a jak připravil vstup čínské nadnárodní banky do České republiky. To se mi nelíbí a myslím si, že to udělal lidem za zády. Takže jo, překvapilo mě to.“*

Působení Miloše Zemana na poli zahraniční politiky bylo velmi často respondenty zcela bez hodnocení, protože jej nesledovali, nebo si to už nepamatují. Konkrétně šlo o počet sedmi respondentů, kteří tak odpověděli. Pokud byla tato otázka zodpovězena jinou odpovědí, jednalo se právě u tří respondentů spíše o kritické zhodnocení tehdejší situace.

První respondent, který se k začátkům role prezidenta na poli mezinárodní politiky vyjádřil kriticky, vnímá velmi negativně způsob vyjadřování a vystupování. Vadí mu také velmi výrazně znalost angličtiny, kterou se Miloš Zeman prezentuje.

Respondent č. 2: *„Samozřejmě, že negativně, protože takovejhle buran. Nezažil jsem situaci, kdy by vůbec řekl něco normálního, tak aby vůbec nepoškodil jméno naší republiky. A chová se naprosto otrěsně, jeho vystupování je naprosto otrěsný. (respondent je velice rozzlobený) Jeho angličtina, jestli se to tak dá říct, je... no to se snad ani nedá komentovat.“*

Další respondent byl s kritikou o poznání mírnější. Ačkoliv on sám má jiný pohled na věci ohledně mezinárodní politiky, respektuje počínání Miloše Zemana v tomto ohledu a nevnímá jej výhradně za špatné, pouze sám by jednal jinak

Respondent č. 5: *„Určitě, budu mluvit ještě trochu obecně. K řadě politiků mám různé výhrady, ale neznamená to, že bych je nerespektoval nebo tak. Že vnímá zahraniční politiku jinak než já, neznamená, že to dělá špatně, nehledě na to, že člověk nevidí všechny aspekty, proč to udělal, tak jak to udělal. Ale já bych se choval jinak.“*

6. Události podzimu 2014

6.1 Udílení státních vyznamenání 28. 10. 2014

Událost předávání státních vyznamenání 28. října 2014 doprovázela už před jejím konáním spousta kontroverzních komentářů, především šlo o kritiku některých nepozvaných, kteří jsou podle některých velmi významní, a měli by se takové důležité události účastnit a naopak lidé, kteří byli označeni pouze za oblíbence prezidenta Zemana, by se účastnit neměli.

6.1.1 Kauza nepozvaných rektorů vysokých škol

Velmi mediálně výraznou kauzou se stalo nepozvání dvou rektorů českých státních vysokých škol, konkrétně šlo o rektory brněnské Masarykovy univerzity Mikuláše Beka a rektora Libora Grubhoffera z Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích.¹⁰ Prezident Zeman zde byl kritizován, že staví své osobní antipatie vůči těmto dvěma osobám nad zájmy státu a tím se nechová profesionálně ve svém úřadu. Miroslav Kalousek odůvodnil pro Českou televizi připnutí znaků obou univerzit na klopou svého saka tím, že jde o formu protestu kvůli nepozvání obou rektorů na slavnostní ceremoniál. Uvedl, že nejde o soukromou party pana prezidenta a tím výrazně kritizoval, že tito představitelé univerzit nebyli pozváni.¹¹

6.1.2 Vyjádření respondentů

Ačkoliv média neúčast některých významných lidí zaznamenala, moji respondenti nikoliv a spíše věnovali svou pozornost samotnému aktu udílení vyznamenání. Čtyři respondenti se k této události vyjádřili, že ji vůbec nesledovali, tři sice poznamenali, že o předávání vyznamenání slyšeli, nebo jej nějak zaznamenali. Například zmínili režiséra Roberta Sedláčka, jenž přišel na předávání ve sportovní mikině. Nepovažují to ale za velmi důležité a o další informace se dále nezajímali.

¹⁰ Dostupné z: <http://www.novinky.cz/domaci/351158-zeman-na-predavani-vyznamenani-opet-nepozval-dvojici-rektoru-s-nimiz-mel-spory.html> [cit. 26. 3. 2014]

¹¹ Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/ivysilani/1178166846-zpravy/214411021001028> [cit. 26. 3. 2014]

Tři respondenti, kteří vyznamenávání prezidentem oceněných lidí sledovali v přímém přenosu, byli obvykle spíše kritičtí k této události.¹² Respondentka č. 6 hovořila o celkovém pocitu zklamání z tohoto aktu. Také uvedla, že ji nemile překvapilo, že žádný z navrhovaných kandidátů Senátem ČR a Poslaneckou sněmovnou ČR nezískal žádné ocenění a označila toto jednání čistě za výběr ze strany hlavy státu.

Respondentka č. 6: „Samozřejmě jsem to sledovala, protože my jako poslanci máme možnost navrhnout někoho a jak já, tak i mí kolegové, toho koho jsme navrhovali, tam nikdo oceněn nebyl, takže ono se to dokonce schvaluje jak v senátu, ty nominace, tak v poslanecké sněmovně, takže to vnímám tak, že je to výsostné rozhodnutí pana prezidenta, některé osobnosti samozřejmě byli i dobře, ale celkové vyznění, na které jsem spěchala, abych to viděla, protože já jsem dostala pozvání osobní, ale to až na raut, který je poté. A to jako né, mě zajímá ta atmosféra slavnostní, takže jsem to sledovala v televizi, to jsem se vracela akorát odněkud, takže mě pak zklamalo takové(respondent se odmlčí) Hlavně ten závěr předávání, já vím, že tam byl Renč a vedle něj seděl, no teď mi vypadlo to jméno, ale to je asi jedno, bylo to takové nedůstojné. Nevadí to, že si teď nevzpomenu na jméno?“

Jeden z respondentů vyjádřil nespokojenost s oceněním zpěvačky Lucie Bílé a také s oceněním podle něj nevhodně oblečeného režiséra Roberta Sedláčka. Nevidí u těchto lidí důvod k tak významnému ocenění, pouze zhodnotil především u Lucie Bílé, že jí bylo ocenění uděleno za podporu a aktivitu v prezidentské volební kampani jak Miloše Zemana, tak i Václava Klause.

Respondent č. 2: „Zaregistroval jsem to, myslím, že toto ocenění získala i Lucie Bílá, která se velmi aktivně podílela na jeho kampani, na kampani i předchozího pana prezidenta. A ač jsem měl pocit, že některý věci byly domluvený a nemyslím si, že by toto ocenění měla dostat. Já chápu, že má nějaký umělecký přínos, ale myslím si, že to bylo za její projevy v kampani.“

Další z respondentů sice vyjádřil opět nesouhlas s oděvem režiséra Sedláčka, zmínil, že takto oblečenému člověku měl být znemožněn vstup na slavnostní ceremoniál. Výběr adeptů a později i oceněných osob však respondent respektuje,

¹² Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/ivysilani/10732514006-predavani-statnich-vyznamenani-prezidentem-republiky/214411033411028/> [cit. 26. 3. 2014]

protože touto pravomocí prezident ve svém úřadu může disponovat a tedy ji i využít podle toho, jak on uzná za vhodné.

Respondent č. 5: „*Kdybyste se kohokoliv zeptala, koho ocenit, tak každý by tam měl někoho jiného, takže respektuju to, že je to prezident a má právo to udílet a беру toto jako v pořádku. Dostal tuto pravomoc, takže ji respektuji.*“

6.1.3 Zdroje informací

Získávání informací o této události bylo spíše z médií. Dva respondenti sledovali živý záznam udílení, další dva si našli část záznamu události na internetovém serveru Seznam.cz a také sledovali zprávy týkající se předávání státních vyznamenání na ČT 1¹³ a ČT 24.

Jedna z repondentek uvedla, že čerpala z vlastních informací, které získala v Poslanecké sněmovně České republiky a prostředí české politiky, kde se díky své práci pohybuje. Další respondentka udala jako zdroj, ačkoliv malého množství informací, své okolí, konkrétně návštěvu, kterou uvítala u sebe doma.

Česká média svou pozornost zaměřila i na sira Nicolase Wintona, zachránce téměř sedmi set židovských dětí, kterým zajistil přesun do náhradních rodin ve Velké Británii a tím jim i zachránil život v roce 1939. Wintonovi byl při odpoledním ceremoniálu předán řád bílého lva za jeho čin. [MF DNES 25/253: A1] Tohoto oceněného však moji respondenti nezmínili ani jednou.

6.1.4 Vlastní postřehy

Poměrně mě překvapilo, že média ani moji respondenti si příliš nevšíмали ocenění čtyř vojáků, kteří zahynuli při útoku atentátníka 8. července 2014 v Afghánistánu při výkonu vojenské služby v tamní provincii. Očekávala jsem větší ohlasy právě na tyto vyznamenané, především po letních protichůdných reakcích, které jsem zaznamenala ve svém okolí, které bylo rozděleno na dva tábory. Jedni tvrdili, že tito vojáci tam šli vydělávat velké peníze, tohoto rizika si byli plně vědomi a není třeba, aby stát jakkoliv pomáhal jejich rodinám po jejich smrti, nebo tito vojáci byli oceňováni. Tento názor ještě podpořili tvrzením o nulové pomoci obětem například

¹³ Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/ivysilani/1178166846-zpravy/214411021001028> [cit. 26. 3. 2014]

dopravních nehod, případně jiných neštěstí. Druzí měli názor opačný, tito muži podle nich reprezentují českou elitu v oblasti vojenských sil a nasazují vlastní život pro ochranu druhých, jsou tedy jednoznačně hrdinové a medaile za hrdinství jim náleží právem.

Velmi podobné názory jsem zaznamenala také v diskusních komentářích pod článkem právě o padlých vojácích na portálu Novinky.cz.¹⁴ I zde byly názory diskutujících velmi polarizované a někdy podle mého názoru se diskuse nesla až v příliš vyhroceném duchu, přesto jsem byla zvědavá, zdali bude opět podobná diskuse otevřena. Čekala jsem tedy opět nějakou formu psaného slova v médiích, věnovanou právě této události při příležitosti ocenění padlých vojáků. Na nic jsem ale při svém výzkumu nenarazila. V deníku MF DNES se pouze jejich jména s portréty objevily při souhrnném seznamu oceněných, ale další komentář k nim není. [MF DNES 25/253: A2-A3]

¹⁴ Dostupné z: http://zpravy.idnes.cz/diskuse.aspx?iddiskuse=A140708_090735_zpr_nato_inc [cit. 26. 3. 2014]

6.2 Hovory z Lán 2. 11. 2014

6.2.1 Vyjádření respondentů

Respondenti se hodně zaměřili u této události na výrazové prostředky, které prezident Zeman v rozhovoru použil. Hodnotili je ale velmi kriticky, vadilo jim použití těchto slov prezidentem republiky. Podle jejich názoru by takové výrazy neměl používat na veřejnosti. Poměrně často tam zaznělo, že jde o ostudu, které si všiml i svět, a Miloše Zeman by takto neměl prezentovat ani sám sebe, ani Českou republiku.

Osm, z deseti dotázaných, bylo znepokojeno z použití vybraných, podle jejich názoru, nevhodných slov. Také zde zazněly názory o Zemanově spojení s Ruskem. Čtyři z respondentů řekli, že se jednalo o předem připravený projev, který měl za úkol šokovat a tím i zaujmout. Respondent č. 2 uvedl, že podle jeho názoru se Miloš Zeman snaží dělat si pomocí podobných projevů reklamu.

Respondent č. 2: *„Ano, to je podle mě, promiň, nejlepší reklama. Když bude všechno fungovat, lidi o tom mluvit nebudou. „*

6.2.2 Reakce na hodnocení Pussy Riot

Respondent č. 1 nehodnotil slovní projev Miloše Zemana, naopak více se ho dotkl rozhovor z hlediska obsahu. Konkrétně ho nejvíce zasáhly Zemanovy názory na ruskou hudební skupinu Pussy Riot, která je v Rusku považována za velmi kontroverzní a ruským režimem označována za nevhodnou díky názorům, které bojují proti současnému systému ruské vlády a také proti prezidentu Vladimiru Putinovi. Tyto názory velmi kritizoval. Jak sám uvedl, Miloš Zeman nepochopil formu protestu ze strany členek Pussy Riot a tím pádem by se o tom neměl vyjadřovat, nebo se alespoň předtím poradit s kompetentními osobami. Respondent činnost této hudební skupiny chápe jako projev nespokojenosti a odporu vůči autokratickému režimu Ruska. Tvrdí, že ačkoliv Miloš Zeman po pádu komunismu v Československu pomáhal vybudovat demokratický systém vlády, v tomto případě nepochopil princip demokracie a svobody slova, které se snaží členky při svých vystoupeních Pussy Riot zdůraznit.

Respondent č. 1: *„Tak to si myslím, že z té Zemanovy éry mě oslovilo vůbec nejcitlivěji, protože ono to není tak jako možná mediálně přístupné masám, jako kdo to nesledoval ten jejich případ, už když to přenášela ČT24 ten jejich soud. Jako trošku mám ponětí, co*

je to streetové umění a mám taky názor pevně, kterej se tímto nijak nemění, co to je třeba protestsong nebo co to je politicky angažované umění. Já osobně zastávám názor od Zemana zcela opačný, myslím si, že to umění čím víc šokuje, tím víc je to účinnější. A nezávisí to na umělecké formě, to už známe od Plastic People, Třešňák, dělal taky politicky angažovanou hudbu a o Plastic People se vyjádřil, že tu jejich tvorbu nepovažuje za hudbu, ale plně tomu přiznává to historické místo v politickém kontextu. Tak nějak tehdy oslovovaly obě, jak ta forma hudební tak i nehudební, ale ta forma prostředků měla svůj význam a byla burcující. A já si myslím, že to co Nadezhda Tolokonnikova dělala s manželem v té skupině, té skupině vojna, že to byla série tak expresivních forem streetového umění, že to prostě udělalo rozruch na celém světě. To spíš, že to skončilo tím jejich uvězněním po tom vystoupení v chrámu, nebylo ani tak, že bylo tohle vystoupení nejvýraznější, možná ani nejvýraznější nebylo, ale prostě tam už tomu režimu přetekla nádoba a zkoušeli s tím něco už dělat. A to byl fenomén vlastně, že zburcovali celý svět a celý svět je poslouchal, to bylo na tom jejich umění nejdůležitější. Takže pokud to Zeman nepovažuje za umění, tak nechápe tu angažovanost, protože kdyby nebylo to vystoupení v tom chrámu, jakožto už několikátého v řadě, tak by celý svět dneska nevěděl, že pravoslavná církev vlastně přemlouvá lidi k volbám Putina a nikdo by se to nedozvěděl. A kdyby Nadezhda Tolokonnikova neposílala ven svým advokátům, jak to vypadá v tom vězeňství, tak by to nejen celý svět nevěděl, ale nevěděl by to ani ruský ombudsman, který tam na její podnět potom udělal návštěvu a v podstatě ty její závěry potvrdil jako oficiální. Čili ta síla toho jejího politického přesvědčení a odhodlání byla za cenu nezměrného osobního rizika, což si myslím, že je projevem její osobní statečnosti a nesmírné cílevědomosti a taky, že ona věděla přesně, co dělá. Jako, jestliže prezident Zeman tohleto nedokáže pochopit, tak o tom nemá mluvit nebo než o tom mluví, tak by se o tom měl poradit, takže myslím, že se fatálně zdiskreditoval a v mých očích naprosto.“

Pouze jeden respondent uvedl, že tuto událost nikterak nesledoval a nic o ní neví.

6.2.3 Zdroje informací

Co se týká zdrojů, ze kterých dotázaní čerpali informace, jde povětšinou o internetové servery, jako jsou Seznam.cz, který přináší zprávy prostřednictvím serveru Novinky.cz, také iDNES.cz.. Čtyři z mých respondentů měli zájem si buď pustit část záznamu rozhovoru online, nebo ho slyšeli živě na jejich radiopřijímači.

Média se též výrazně zabývala především vulgaritami, jimiž prezident Zeman okořenil rozhovor z Lán. Vše vyvolalo vlnu odporu, ať už šlo o odsouzení Zemanových výroků ředitelem pardubického gymnázia, ten se dokonce uchýlil ke kroku sundat portrét prezidenta ze zdi na důkaz toho, že s některými slovními výrazy Miloše Zemana nesouhlasí a nepovažuje je ani za vhodný mravní příklad pro žáky gymnázia, na kterém působí.¹⁵

6.2.4 Český rozhlas

Český rozhlas řešil dilema, jak se zachovat. Použití těchto jadrných slov v přímém přenosu je v rozporu s jeho etickým kodexem a také jako veřejnoprávnímu médiu i se zákonem. Avšak protože jde o osobu tak významnou, jakou prezident je, rozhodlo se vedení Českého rozhlasu nadále vysílat tento nedělní pořad s odůvodněním, že v přímém přenosu není možné hosty korigovat natolik, aby se toto nemohlo stát, vždy je tu tato možnost, nelze podobné situaci, kromě řádného poučení aktérů, předejít. [MF DNES 25/258: A2]

6.2.5 Reakce mluvčího Ovčáčka a Zemana

Mluvčí Hradu Jiří Ovčáček se podle deníku MF DNES vyjádřil k této události tak, že pan prezident se nemá za co omlouvat. Pouze odůvodnil tato slova vyjádřením o tom, jak Miloš Zeman chtěl otevřít diskuzi na téma používání sprostých slov v politice a také tím, že podobná slova používá i jeho tehdejší soupeř v prezidentských volbách Karel Schwarzenberg a Zeman se chtěl pouze přiblížit jeho slovníku a tím i sympatizantům Karla Schwarzenberga. [MF DNES 25/259: A2]

Karel Schwarzenberg ale vrátil velmi rychle úder slovy: „*Vyjadřování pana prezidenta a moje jsou různé věci. Pro mě je mez, že sprostě se neútočí na jiné, zejména na ženy.*“ [MF DNES 25/258: A3] Výrazně poukázal na kontext, ve kterém byla tato slova vyřčena, především, že šlo o souvislost s ženami, členkami skupiny Pussy Riot. [MF DNES 25/258: A3]

¹⁵ Dostupné z: http://pardubice.idnes.cz/reditel-pardubickeho-gymnazia-a-sundani-portretu-zemana-pkh-/pardubice-zpravy.aspx?c=A141103_202316_pardubice-zpravy_ert [cit. 26. 3. 2014]

O den později ve stejném deníku vyšel rozhovor s Milošem Zemanem. Své vyjadřování v Hovorech z Lán obhajoval tím, že pouze citoval názvy a texty písní seskupení Pussy Riot. Poukázal také na to, že tyto výrazy považuje, ačkoliv použité v protestním vyjádření nesouhlasu, za nepřijatelné a především zdůraznil nevhodnost použití těchto textů v pravoslavném chrámu. Jako příklad uvedl otázku, jak by podobné vystoupení bylo posuzováno, pokud by proběhlo v katedrále svatého Víta. [MF DNES 25/260: A3]

6.2.6 Reakce ostatních osobností

Ani další politikové nešetřili kritikou k prezidentovi, předseda vlády se domnívá, že podobné chování vede k degradaci pozice, jakou Zeman zaujímá, ministr zemědělství Marian Jurečka označil slovník Miloše Zemana za čtvrtou cenovou a senátorka Eliška Wagnerová se zamyslela nad možností, zda by se nemělo vrátit právo podat žalobu na prezidenta republiky pouze do rukou Senátu. [MF DNES 25/258: A3]

Bývalý prezident Václav Klaus se k tomuto tématu vyjádřil s myšlenkou o Zemanově snaze na něco poukázat těmito svými slovy. Domnívá se, že Zeman tato slova volil záměrně za účelem poukázat na některé činy určitých lidí, on sám by se však podobných výrazů vyvaroval především s odkazem na Zemanův post prezidenta republiky. Shodl se s mými některými respondenty, že tento Zemanův počin je do určité míry pro Českou republiku špatnou reklamou, přesto ale trvá na Zemanově promyšlenosti a vyšším cíli použití vulgarit. Na jeho obranu uvedl, že za celou dobu, co spolu v politice přicházeli do styku, nikdy podobný způsob vyjadřování u Zemana nezažil. [MF DNES 25/260: A3]

6.2.7 Vlastní postřehy

Za jednáním prezidenta Zemana a použití poměrně kontroverzních slov může každý hledat jiný důvod. Co se ale určitě ukázalo za jev, je Zemanův svérázný přístup k výkonu funkce prezidenta.

„Politik má provokovat, politik má jít do konfliktů, má jít do bitev, a pokud to neumí, je to v podstatě šedivá myš, která nikoho nerozčiluje,“ toto pronesl Zeman v roce 2003 při setkání s mladými slovenskými sociálními demokraty. [Syrůček 2013: 12] Zde je viditelný názor na charakteristiku politika, který podle něj má být aktivní a rozhodně neseďet v koutě a jen nečinně přihlížet, za politika hovoří činy a odvaha věci řešit.

Pokud tedy chtěl na něco občany a možná i svět upozornit, určitě se mu to povedlo, jen je otázkou, zda i v tomto případě účel světí prostředky. Většina mých respondentů tento jeho projev považuje spíše za nevhodný právě z hlediska použití některých výrazových prostředků. Také domácí i světová média se zabývala etickým způsobem vyjadřování, které k tomuto úřadu patří, což potvrdila i jedna z respondentek. Dozvěděla se od přátel z Německa, kteří se z německých médií čerpali zprávy, že náš prezident nevolí nejvhodnější výrazové prostředky.

6.3 Demonstrace 17. 11. 2014

Nespokojenost některých občanů neustále narůstala po uplynulých několika událostech, lidem hlavně vadil Zemanův velmi přátelský vztah k ruskému prezidentu Vladimíru Putinovi. Ten je kritizován za porušování základních lidských práv v Rusku a také nemá zrovna vřelé vztahy se západními zeměmi, především mezi Spojenými státy a Ruskem panuje napětí. Také se občanům nelíbilo zpochybňování lidských práv, kterého se Zeman při Hovorech z Lán z 2. 11. 2014, někteří také odsoudili předávání státních vyznamenání a přirovnávali ho k plýtvání státními oceněními na přátele Miloše Zemana.

6.3.1 Příprava demonstrací

Podle deníku Mladá fronta DNES byl iniciátorem akce s největším ohlasem režisér a kytarista skupiny The Prostitutes Martin Pírkryl. Původně zamýšlel do této aktivity na sociální síti přizvat pouze své přátele, vše se však za pár hodin změnilo a do akce se zapojilo přes deset tisíc uživatelů sociální sítě Facebook, kteří potvrdili svou účast, a stále se číslo o další sympatizanty zvyšovalo. Z obav o průběhu demonstrací raději zalarmoval i policejní složky, aby vše na Národní třídě proběhlo bez konfliktů, násilí a ničení věcí. Demonstranty vyzval, aby si jako důkaz svého nesouhlasu s Milošem Zemanem přinesli červené karty, které ve fotbale znamenají vyloučení ze zápasu, symbol pro ukončení Zemanova prezidentského úřadu. Pozadu nezůstali ani Zemanovi příznivci v čele s předsedou Strany práv občanů Janem Velebou, do boje vytáhl trumf v podání petice s názvem „Bráníme českého prezidenta“ s plánem sehnat podpisy od občanů, kteří Zemana stále ještě nezavrhlí a důvěřují mu. [MF DNES 25/261: A1-A2]

6.3.2 Průběh demonstrací

Předpoklady se naplnily a lidé vyšli do ulic v den dvacátého pátého výročí od pádu komunismu u nás, 17. listopadu roku 2014. Demonstrace se konaly především v Praze a velkých českých městech, do menších měst se nepokoje nerozšířily, konkrétně pro Havlíčkův Brod to byl den jako každý jiný, pouze každodenní ruch pracovního dne se uklidnil z důvodu státního svátku.

Demonstranti se v hojném počtu, asi deseti tisíc lidí, nejprve sešli na Národní třídu v hlavním městě a poté se průvod přesunul na Albertov, kde měl český prezident

proslov k 25. výročí sametové revoluce. Doprovázela ho i zahraniční delegace s několika evropskými prezidenty, mezi kterými byl i německý prezident Joachim Gauck. Zde demonstranti kromě červených karet a skandování, aby Zeman opustil svou pozici hlavy státu, křičeli, co jim na Zemanově chování vadí a házeli také předměty a vajíčka na místo, kde se Zeman a jeho doprovod nacházel. Několik předmětů a vajec zachytili pohotoví členové ochranky. Jedno z hozených vajec ale také zasáhlo právě německého prezidenta Joachima Gaucka. Hrad se nejdříve k tomuto incidentu vyjádřil prostřednictvím mluvčího Jiřího Ovčáčka, který řekl, že Gauck je otřesen. Později však německá ambasáda uvedla, že prezident byl pouze zasažen minimálně, jen skořápkou a tento akt bere s nadhledem. [MF DNES 25/269: A1] Přesto ale tento čin demonstrantů byl pro média velmi lákavý. Nejen v Čechách, ale i ve světě byli demonstranti za toto kritizováni.

6.3.3 Vzpomínka na Havla

Podobu oslav demokracie pojali lidé i jako vzpomínku na Václava Havla, který jistě patří mezi významné osobnosti revoluce v roce 1989. Svou úctu přišli vyjádřit k jeho hrobu na Vinohradském hřbitově, zde v poklidu vzpomínali nejen na Havla, ale také na průběh demonstrací před 25 lety. Zapalovali svíčky, pokládali květiny a někteří z nich i srovnávali a hodnotili stav tehdy a dnes. [MF DNES 25/269: A2]

6.3.4 Vyjádření respondentů

Výsledky z výpovědí respondentů byly poměrně rozmanité. Pět respondentů se vyjádřilo, že se jim demonstrace zdají zbytečné. Buď považují jakoukoliv demonstraci za zbytečnou, nebo kritizovali nízkou účast, nevhodnost vůči datu, či nulový výsledek demonstrací, které se konaly 17. 11. 2014. Jeden z nich uvedl názor o řešení situace jinou cestou, především formou příštích voleb, demonstrace mu nepřijdou vhodné do demokratické země.

Respondent č. 5: *„Samozřejmě, že jsem tuto událost zaznamenal, byly to opět média, Česká televize a internet. Já to řeknu takhle, pamatuju na to, když jsme v roce 89 tu svobodu získali, stali jsme se demokratickou zemí a já tvrdím, že bychom tu demokracii měli respektovat. Pokud nejsem spokojen, tak bych si to měl vzít jako poučení do dalších voleb, ale nelze to řešit tím, že na někoho budu něco házet, myslím si, že to potom*

zneuctí prezidenta, naši zemi a vůbec, jak tu žijeme. Čili já bych demonstrovat určitě nešel.“

Tři respondenti se negativně vyjádřili k použití házení především vajec, mnohdy považují zasažení německého prezidenta za mezinárodní ostudu a celkově považují házení vajec za nevhodné a smutné. Také se objevil názor o zahraničních médiích, která ne zcela lichotivě vykreslují stav naší politické scény.

Respondentka č. 6: *„On z toho nic nedělal, ale mám teda přátele v Německu, se kterými se setkávám pravidelně, a oni v těch novinách o tom píšou teda negativně hodně, co se u nás děje.“*

Respondent č. 7 vnímá demonstrace a hození vajíčka na německého prezidenta tak, že on i lidé v zahraničí vidí, jaká u nás je situace a jak se ji my občané České republiky snažíme řešit. Poznamenal s nadsázkou a humorem, prý má prezident Gauck zážitek, poté ale podotkl, že vhozené vejce nebylo primárně namířeno na německého prezidenta, pouze se střelec netrefil.

Tento projev davového chování není neobvyklý, především z důvodu, že člověk se cítí v davu anonymní, vnímá svůj čin zkresleně a především nepředpokládá následné potrestání za výtržnosti. S ohledem na to, je tedy téměř vždy demonstrace provázená nějakými formami výtržnictví, časté je právě házení vajec, rajčat či podobných předmětů, které většinou jen znečistí cílový objekt, nebo jsou tu i jiné předměty, které mají dokonce za účel ublížení na zdraví. Atmosféra v davu je velmi specifická a lidská osobnost se může na tu chvíli změnit opravdu k nepoznání oproti jiným situacím. Člověk by se za normálních okolností nikdy takto nechoval, ale jako člen davu se stává někdy až zcela někým jiným. On se totiž nechová sám za sebe, ale právě za dav, kterého je součástí a ztrácí tak zábrany. [Reichel 2004: 108-109]

Naopak červené karty vyjadřující pomyslné vyloučení prezidenta Miloše Zemana z prezidentského „zápasu“, ve kterém je od začátku roku 2013, připadaly mým respondentům jako nápaditá a vtipná forma vyjádření nespokojenosti. Jeden respondent projevil určitou nedůvěřivost k těmto kartám po zjištění informací, že se karty rozdávali přímo při demonstracích a demonstranti si je nepřivezli z domu, jak se původně domníval.

Respondent č. 1: „Jako ta deklarace byla přehledná, mně to přišlo celkem vtipný, trochu mě pak zmátla informace, že to bylo vytištěný dopředu, tak to samozřejmě jako není výrazem toho, že by si to ty demonstranti přivezli z domu.“

Přesto celkové vyznění těchto demonstrací pro mé respondenty bylo vyjádření nesouhlasu s výroky, chováním prezidenta a také jako návaznost na události předcházející. Podle většiny názorů, respondenti vidí výsledek spíše mizivý a událost podle nich vyprchala.

V časopisu Reflex proběhla anketa u 17 lidí, zda si myslí, že končí polistopadová éra. Většina z nich uvedla, že skončila už dávno. Někteří připustili, že se tak stalo v určitých etapách, velmi často za jeden z mezníků konce této éry označili odchod Václava Havla z postu prezidenta České republiky. Změny se udály především v myšlení lidí, novou společnost více vnímají jako konzumní, samostatnou, ale také více dravou, rychlejší a sebevědomější. Především u nové mladé generace došlo ke změně hodnot, vše se přiblížilo stylu západních zemí. Do určité míry je tato proměna vnímána těmito lidmi pozitivně, od určitého bodu se jim spíše vyústění v tuto podobu situace nelíbí. V tomto ohledu jde především odvrácení od symbolů demokracie, za kterou demonstranti v roce 1989 bojovali a také označují Facebook a různé formy fotografií sebe sama, známé pod pojmem „selfie“, jako velmi povrchní způsob vyjadřování dnešní mládeže. [Reflex 46/2014: 28-29]

Žena, která se sama demonstrací aktivně účastnila a hovořila k davu na Albertově v roce 1989, dnes největší chybu vidí v chápání emigrantů po převratu, věří, že jejich potenciál mohl být pro naši zemi lépe využitelný, společnost je tehdy odmítala a jejich opětovný návrat nebyl příliš vítaný. [Reflex 46/2014: 28-29]

6.3.5 Zdroje informací

Respondenti své informace sbírali nejvíce z televizních zpráv, ve čtyřech případech čerpali ze zpravodajství České televize, pouze jednou se objevila jako zdroj informací televize Nova. Televizi bez uvedení konkrétní stanice uvedli dva respondenti. Poté zde zazněly pouze internetové odkazy na zdroje, byly to ve dvou případech Novinky.cz a Facebook, jeden z respondentů označil také Ihned.cz a pouze jednou bylo čerpáno od okolí jednoho z respondentů.

7. Hodnocení prezidentů Václava Havla, Václava Klause a Miloše Zemana

Téma bylo zaměřeno na hodnocení všech tří prezidentů, kteří se ujali úřadu od pádu komunistického režimu v tehdejší Československu. Podstatou otázky bylo zjistit, jaký vliv měli předchozí prezidenti Havel a Klaus na představu o prezidentovi zatím posledním, Miloši Zemanovi. Zároveň, co respondenti nejsilněji vnímají na těchto nejvýznamnějších osobnostech české politiky.

7.1 Václav Havel

První prezident, který byl do úřadu zvolen na konci prosince 1989 a ve své prezidentské funkci setrval až do února 2003.¹⁶ Pro většinu respondentů znamená jeho osoba symbol demokracie a pádu komunismu v roce 1989, část z nich mu vyjádřila vděk za přechod k demokratickému systému vlády. Podstatné je pro ně v pozitivním slova smyslu i jeho proslulost a obliba v zahraničí, které se těší dodnes. Jako příklad je možné zmínit odhalení pozlacené busty Václava Havla v sídle Kongresu ve Spojených státech amerických, symbolizuje zde jeho hrdinství, boj za svobodu a úctu ze strany USA. Sám obdivoval Ameriku a Amerika obdivovala jeho, Česká republika v USA měla právě jeho jméno, Havel. [MF DNES 25/271: A1; A7]

Tři z respondentů uvedli i názor, že Havel je už poměrně hodně idealizován v myslích lidí.

Respondent č. 4: „... Podle mě Havel udělal velký krok převratu, což bylo dobře, ale potom dostal takový status boha, který má dodnes a pro všechny už je ten nejlepší. Přitom se nedá říct, že Havel by dělal všechno dobře, ale to už je teď jedno, už má ten status. Je to ta pozitivní osoba, co byla u toho převratu a tím to končí...“

Jedna respondentka uvedla pro mě velice zajímavý způsob hodnocení společnosti, která podle ní byla za Havla jiná, než je teď, když je v úřadu Zeman. Došlo dle jejího názoru k proměně společnosti v čase.

Respondentka č. 3: „Já si myslím, že je to dobrou. Když byl prezident Havel, tak byla jiná doba a lidé nevěděli, jaké jsou možnosti a co si mohou dovolit. Za Havla to byla

¹⁶ Dostupné z: <http://www.spisovatele.cz/vaclav-havel> [cit. 30. 3. 2015]

opravdu demokracie. Mně se zdá, že už lidé momentálně mají jiné možnosti, vidí, jak to je v jiném světě a myslím si, že v dnešní době si to pletou demokracii s anarchií. Že občas co dělají teď, by si nedovolili za prezidenta Havla nebo za jeho zvolení. Myslím si, že by jim neuškodilo kapičku respekt. Protože i když toho člověka nemáme rádi, by byla dobrá kapičku úcta. Když je mám oba zhodnotit, ani né oni dva, ale ti lidé, co je poslouchali, jsou jiní, a že třeba změnili názory. Myslím si, že není až tak rozdíl mezi osobami, jako spíš mezi 2 národy. Češi v roce 1989 a 2013 jsou jiní a jsme takový, jak se chováme.

Podle některých dala Havlova podoba demokracie šanci i těm, kteří nebyli příliš charakterní a společnosti uškodili.

Respondent č. 9: *„No Havel, ten si lítal v oblacích, ale jako jo, v něčem měl dobrou myšlenku. Ale copak jsme v pohádce, kde jsou všichni hodný? Takže to dopadlo jinak no.“*

Zde respondent č. 9 narazil na fakt, že lidé si od převratu ve většině případů slibovali mnohem více pozitivních věcí a s některými méně pozitivními před, ani během revoluce příliš nepočítali. Toto vystihuje úryvek z jedné kapitoly knihy *Šoková doktrína* [2010]: *„Z článků, které v té době vydal, plyne, že věřil, že jediný způsob, jak pacienty naučit novým zdravým návykům, je proniknout do jejich mysli a „rozbít staré patologické vzorce“. Prvním krokem bylo „zbavení se vzorců“, které mělo ohromující cíl: vrátit mysl do stavu, kdy to byla, jak řekl Aristoteles, „deska, na které ve skutečnosti není nic napsáno“, tabula rasa. Cameron věřil, že tohoto stavu dosáhne, když bude na mozek útočit všemi možnými prostředky, které brání jeho normálnímu fungování – a to všemi najednou. Aplikoval válečnou strategii „šoku a bázně“ na lidskou mysl“* [Kleinová 2010: 34-35]. Z tohoto úryvku plyne, že není možné po zkušenostech, zvycích a postojích, které člověk získává během svého života, všechny tyto atributy ze dne na den změnit nebo je dokonce zničit a zapomenout. Je třeba pouze pozvolna přejít ke změnám. A jestliže vezmeme v potaz situaci po sametové revoluci, tak kromě změny politického systému, který v devadesátých letech proběhl, tak šlo také o změny zažitých zvyků, názorů a životního stylu, které by bylo třeba výrazně změnit, aby došlo k přechodu na demokracii, známou v západních zemích. Na to ale lidé nebyli pravděpodobně připraveni a hlavně mnohé z nich to tehdy možná ani nenapadlo, proto tato proměna ve společnosti byla mnohem pomalejší.

Obecně na Václava Havla v myslích mých respondentů panují spíše pozitivní ohlasy a vzpomínky, očekávala jsem, že mu budou hodně klást za vinu stav v devadesátých letech krátce po revoluci, který je obvykle u občanů označován za dobu, kdy se významně kradlo ve státě. Nic podobného z úst respondentů však nepadlo.

O zajímavosti jeho života také svědčí zájem o osobu Václava Havla ze strany literátů. Takovým dílem, na které byla zaměřena pozornost nejen médií, je jistě biografická kniha zachycující život Václava Havla od autora a jeho velmi blízkého přítele Michaela Žantovského, který momentálně působí jako český velvyslanec v Londýně. Po sametové revoluci však byl blízkým spolupracovníkem Havla a tak mohl velmi autenticky zachytit, kdo byl Václav Havel. [MF DNES 25/255: A4]

7.2 Václav Klaus

U otázky k Václavu Klausovi kritiky výrazně přibýlo, Havel byl hodnocen, že řešil věci srdcem a byl člověkem velmi osobitým, naopak u Klause se objevila přirovnání jako pragmatik, nesympatický, nevýrazný a podobně. Kritiku také sklídl u respondentů za jeho amnestii na konci jeho funkčního období v roce 2013. On sám tvrdil, že byl několikrát za svého působení v úřadu prezidenta vyzýván k udělení amnestie. Tuto dílčí amnestii považuje on sám za příležitost pro ty, kteří sice spáchali čin, stojící mimo zákon, ale ne opakovaně, zdůraznil, že recidivistů a závažných činů se tato amnestie netýkala.¹⁷

Respondentka č. 3 : „*Takže pana prezidenta Havla jsem zažila jen chvíli u moci, Klaus, ze začátku byl celkem v pořádku, ale potom ty jeho názory nebo jeho chování bylo zcestné a úplně podle mě klesl na dno, když udělal tu amnestii, nebo co to bylo, takže většina kriminálníků se stejně do toho kriminálu vrátila a nevím, proč to udělal, nebo jestli se chtěl při svém odchodu zavděčit. Myslím, že to mohl udělat jinak a lépe.* ...“

Někteří mu také dávají za vinu příchod některých, podle jejich názoru špatných politiků, například byl zmíněn Miroslav Kalousek, bývalý ministr financí a člen TOP 09, za spolupráci s ním byl také kritizován Karel Schwarzenberg v prezidentských volbách 2013.

¹⁷ Dostupné z: <http://www.klaus.cz/clanky/3269> [cit. 30. 3. 2015]

Respondent č. 4: „... Klaus, tam mi vadilo asi, že se dostali k moci lidi jako Kalousek a ty šli zbohatnout.“

Tři respondenti zmínili sdílení podobných názorů na Evropskou unii, kterou několikrát veřejně kritizoval a netajil se, že ačkoliv vstup do EU jako prezident podepsal, nesouhlasí s některými kroky, které Unie udělala. Důvody respondentů jsou různé, uvedu tedy pro příklad dvě z jejich odpovědí.

Respondent č. 9: „... Klaus mi akorát zůstal v paměti s tou Evropskou unií, v tom jsem s ním souhlasil, nemám ji rád a myslím, že naši republiku akorát okrádá. Kruci, proč bysme měli podporovat nějaký Řeky z našich peněz, když oni jsou líný jako vši.“

Respondent č. 10: „... Po něm přišel Klaus, že. Toho moc ráda nemám, ale určitě se mi líbil jeho postoj k EU, Evropská unie nám toho mnoho nepřinesla, stejně když jedete ven z republiky, tak s sebou musíte mít doklady, protože je chtěj ty policajti pohraniční, nebo jak se jmenujou. ...“

7.3 Miloš Zeman

Na současnou hlavu státu padlo několik spíše negativních názorů týkajících se událostí, kterými jsem se zabývala ve své bakalářské práci, s vidinou a někdy i přáním respondentů v klidnější budoucnost, co se týká výkonu jeho funkce.

Respondent č. 5: „Tak ted' to řeknu hodně ze široka, musíme si rozmyslet, jestli chceme demokracii nebo jestli chceme byznys. Čili, ne vždycky jsou tyhle věci dohromady, já konkrétně si myslím, že jsme sice orientovaní na východní trhy, ale ta demokracie, svoboda je důležitější než obchod.“

Další respondentce vadí situace rozdílné zahraniční politiky vlády a prezidenta. V této otázce považuje za velmi důležitou jednotu obou zúčastněných stran. Vzhledem k tomu, že ona sama působí v české vrcholové politice, přinesla velmi zajímavou informaci o společných schůzkách prezidenta a ministra zahraničí, kde by mělo být předmětem diskuzí řešení právě zahraničních aktivit České republiky.

Respondentka č. 6: „Já to tedy vidím, bohužel, víceméně kromě těch věcí ekonomických, že to není koordinováno, ať už se zaměřím na vztah Ukrajina a Rusko, Čína... Tak jakým stylem to bylo celé koncipováno. Že to není úplně sladěno, aby to bylo vystupování jednotné za Českou republiku. On má vlastně reprezentovat na

vnějšek, jako vystupovat, ale není to vždy sladěno, tak jak vystupujeme na vnějšek jako vláda, potažmo jako ministr zahraničních věcí. I když se setkávají, teď dokonce už mají koordinační schůzky, tak doufám, že to bude nějak koordinováno.“

Již při prvním rozhovoru mě poměrně zaujal názor prvního dotazovaného ohledně osobnosti Zemana, respondent totiž uvedl, že z profesionálního hlediska (lékař v oboru psychiatrie – pozn. autorka) se mu zdá Miloš Zeman nejen citově chladný, ale také se mu jeví jako osobnost schizofrenní.

Respondent č. 1: „... *No a Zeman je takový, jak jsem se vyjádřil asi v průběhu, docela rozdvojená osobnost a jsem zvědav, co se z něj ještě vyklube.*“

Zazněl názor o větší důležitosti vlády než prezidenta, vzhledem k rozsahu jeho kompetencí a také respondent č. 4 vnímá podstatu prezidenta jako zanikající, pro příklad uvádí otázku: „*Kdo zná německého prezidenta?*“.¹⁸ Jiný respondent si zase myslí, že Zemanovo zvolení do funkce prezidenta bylo marketingovým tahem určitých lidí, se kterými udržuje kontakty.

7.4 Souhrnné hodnocení

Respondenti téměř vždy uvedli rozdílnost všech tří osobností, ani jeden z nich necharakterizoval výraznou podobnost mezi sebou u žádného ze tří zástupců. Je dobré také zmínit, že každý ze zástupců byl nejen kritizován, ale také i za své určité kroky nebo názorový postoj pochválen. Pravděpodobně by přivítali, kdyby se prezident Zeman v budoucnu vyhnul kontroverzním výrokům a aktivitám s tím spojených. Podle očekávání se objevily kritiky k jeho kladnému vztahu k Rusku a ruskému prezidentu Vladimíru Putinovi. Jeden z respondentů podotkl, že bychom měli politicky směřovat spíše k demokratickým západním zemím a přizpůsobit tomu i své obchodní priority.

¹⁸ Respondent č. 4

8. Hodnocení médií

V rozhovorech se často objevovali komplexní názory na média. Respondenti jsou k médiím nedůvěřiví a myslí si, že ne vždy jsou média zcela objektivní. Snaží se proto prověřovat informace hledáním v různých typech médií, což jim podle jejich názoru umožňuje dostat co nejpravdivější obraz o stavu věci nebo události.

Nejvíce negativních ohlasů ke konkrétním médiím se dostalo televizím Nova a Prima, které podle respondentů někdy skutečnost upravují a případně zveličují takové informace, které jsou pro diváka lákavé, aby tím zvýšily svou sledovanost. Velmi často při otázkách týkajících se jejich zdrojů informací, zmiňovali jako svůj zdroj v podobě televize obvykle Českou televizi, která je veřejnoprávní televizní stanicí a tím více vzbuzuje důvěru u respondentů ve zprávy, které prostřednictvím vysílání předává české společnosti.

Jeden z respondentů viní média za špatnou situaci, která panuje ve společnosti, díky jejich podobě a výkladu při předávání informací lidem. Také se shodl s dalšími účastníky rozhovorů o tendenčnosti některých médií, kdy podle nich jsou často ovlivňována.

Respondent č. 5: „... Osobně se stavem médií u nás nejsem vůbec, ale vůbec spokojen, myslím si, že přispívají k takové vyostřené atmosféře a jak říkal pan prezident Havel k takové blbé náladě, přitom mají významný vliv. Na jednu stranu vím, že musí být jako ten hlídací pes demokracie, ale na druhou stranu si myslím, že provádějí i celou řadu špatné práce a současně si myslím, ne tedy o všech, ale že určitá část médií, není nezávislá, tudíž to vnímám i tak, že to má někomu posloužit.“

Někteří respondenti zastávají názor o ovlivnění určitých médií ze strany některých politických i nepolitických vlivných lidí a organizací, především pokud jde o média vlastněná firmou Agrofert, jíž majitelem je Andrej Babiš, současný ministr financí, jak zmínila jedna respondentka, budí značnou nedůvěru.

Respondentka č. 6: „Hlavně z televize, sleduju ČT 24. Jinak média, to je kapitola sama o sobě na dlouho. Máme i média, která jsou jednostranně zabarvená, díky Agrofertu. Takže já opravdu sleduji nejvíc čtyřladvacítku, to je to veřejnoprávní televize, takže tam opravdu se tomu dá věřit a ty věci se mi zdají nejobjektivnější. Někdy i zahraniční zprávy a tak.“

9. Další aspekty

Respondenti ve svých výpovědích k mým jednotlivým otázkám přispěli i mnoha dalšími názory, které považují za důležité, a věnuji jim pozornost. Ač byli někteří kritičtí ve svých hodnoceních k Miloši Zemanovi, nejednou podotkli, že Zeman není v jejich očích žádný hloupý člověk, jsou přesvědčení o jeho inteligenci a velkém množství znalostí. Hovořili především o potenciálu, který by Miloš Zeman mohl ve svém prezidentském úřadu lépe využít ve prospěch státu, jak republiku prezentovat a jak naopak se nevyjadřovat vůbec. Jako příklad uvádím odpovědi, které zazněly z úst dvou respondentek.

Respondentka č. 10: „... A Zeman? Ten nám asi ještě ukáže. I když já doufám, že se uklidní a začne se chovat normálně. Myslím, že má určité spoustu dobrých názorů a i nápadů, tak nevím, proč tak blbne doslova. Snad ten svůj přehled a znalosti využije k něčemu, co je prospěšné.“

Respondentka č. 6: „...Současný pan prezident hloupý není, on má přehled, on je sečtělý, ale jeho vyjadřování mi není vůbec blízké.“

Nelze tedy o současném prezidentovi říct, že by v očích respondentů byl pouze špatný. Je třeba přiznat, že jeho popularita výrazně klesla po událostech na podzim 2014 a také díky jeho aktivitám v případě Ruska. V ohledu na přátelství českého prezidenta a Ruska je nahlíženo tak, že za určitých podmínek, především těch ekonomických, by respondenti s takovými kroky souhlasili, co se ale týká ruské politiky, jsou obvykle skeptičtí.

Názory, jež respondenti vypověděli u rozhovorů, byly výrazně ovlivněné relativně krátkou časovou vzdáleností od těchto událostí, takže jejich mínění bylo pravděpodobně ovlivněno negativními zprávami z médií a současným postojem české společnosti vůči prezidentu Zemanovi. Tato vlna nevole se může u respondentů měnit po nějaké době, kdy odezní živé vzpomínky na tyto události a situace ve společnosti se uklidní.

Respondent č. 7 si více povšiml osoby, která se vedle prezidenta Zemana objevuje na veřejnosti, reprezentuje jej informacemi, které za něj předává veřejnosti, jde o prezidenta mluvčího Jiřího Ovčáčka. Respondent tohoto člověka vnímá

v negativním slova smyslu. Je mu především nesympatický jeho slovní projev. Pro ilustraci přikládám respondentovu výpověď.

Respondent č. 7: *„Já do toho ještě skočím, tohle asi do toho nebude moc. Mně je hrozně nesympatický ten jeho poradce, to je úplně prostě taková... Toho když slyším, tak bych mu jednu vrazil, ten jak se k tomu vyjadřuje, to je prostě totožná bytost. Mně to vadí. No dobrý.“*

10. Shrnutí

Rozhovory s respondenty proběhly většinou podle mého očekávání, respondenti neměli obvykle žádný problém se vyjádřit k položeným otázkám. Pouze jsem zaznamenala jistou nevoli u zodpovězení otázek o tom, jakého kandidáta u prezidentských voleb volili. Vzhledem k tomu, že tyto otázky byly hned na začátku, hodnotím toto jako důsledek strachu, jaké další otázky přijdou dál, když už tato otázka je velmi osobní. Přesto ale v průběhu rozhovorů u respondentů došlo k opadnutí počátečních obav a z jejich výpovědí by se dalo už polemizovat o tom, koho volili. Vzhledem k tomu, že tuto práci jsem vytvořila pouze na základě relevantních informací, které mi respondenti podali přímo, nesnažila jsem se dále z jejich výpovědí hádat hypotetické závěry u otázek bez přímých odpovědí, k jejichž odhadnutí by mohly nabízet šanci jejich další odpovědi.

Čekala jsem u mladších respondentů do třiceti let, že jejich volba bude převážně zaměřená na pravicové kandidáty a to především ve druhém kole, kde bych od nich očekávala volbu právě Karla Schwarzenberga, který byl u mladých lidí a především u studentů velmi oblíben. Moji respondenti, tento ve společnosti několikrát vyřčený model poměrně vyvrátili, protože až na jednu respondentku, která ale v prvním kole také volila Zemana, volili někoho jiného než Karla Schwarzenberga. Podíváme-li se na údaje z obou kol u této věkové skupiny, lze z nich vyčíst, že alespoň jednou během obou kol každý z těchto vybraných respondentů volil levicově zaměřeného kandidáta.

U starších respondentů, kteří jsou už v důchodu, mě naopak jejich volba u obou kol ve prospěch Zemana nijak nepřekvapila. Očekávala jsem už dopředu jejich počínání, už jen vzhledem k čerpání starobního důchodu. Velmi podobně dopadlo i šetření u tří zástupců uznávaných osob občany města. Především u dvou, kteří se věnují aktivně ve svém povolání oblasti politiky, rozhovor s nimi byl velmi ovlivněn jejich stranickou příslušností. První respondent naopak překvapil chvílemi až velmi silně emotivní výpovědí o nesouhlasu s některými názory Zemana při rozhovoru, jež prezident prezentoval v médiích. Určitě ale i tady měla značný vliv jeho několikaletá praxe v oboru lidské psychiky. Stejně tak jsem pozorovala jisté rysy podobnosti u osob, které jsou zaměstnanci ve státním sektoru, určitě u nich lze pozorovat větší levicově orientované zaměření než u osob, které pracují v soukromých firmách. Dle všech těchto

atributů jsem došla k závěru, že nejvíce ovlivňujícím činitelem u mých respondentů při prezidentské volbě bylo jejich zaměstnání, nebo skutečnost, že jsou to penzisté.

Z hlediska největší pozornosti, co se týká třech událostí, na které jsem se ve svém výzkumu v rámci rozhovorů zaměřila, se dostalo události Hovorů z Lán z 2. 11. 2014. V tomto případě možná šlo o jistou novinku, státní vyznamenání se udílí pravidelně a podobně i demonstrace nejsou ničím neojedinělým, ačkoliv tyto patřily spíše k těm větším. Slovní výrazy Miloše Zemana, dle názoru respondentů byly krajně nevhodné. Před ním je ještě nikdo jiný v takovém úřadu nepoužil, v podstatě tím okolí natolik šokoval, že docílil u respondentů největší pozornosti.

Své respondenty bych mohla rozdělit do čtyř skupin podle jejich výpovědí, které se vyznačovaly určitými rysy, mezi ně jsem zařadila mluvnost, stručnost, humor a politická angažovanost. Pro lepší orientaci jsem vytvořila následující tabulku, ve které jsem jednotlivé respondenty zařadila podle převládajícího znaku v jejich způsobu vyjádření prostřednictvím rozhovoru.

Tabulka č. 4: Hodnocení respondentů podle jejich vyjadřování (Zdroj – vlastní šetření)

PODLE ZPŮSOBU VYJADŘOVÁNÍ	ČÍSLA RESPONDENTŮ			
VELMI MLUVNÍ	1.	2.	3.	
STRUČNÍ	4.	8.	9.	10.
S HUMOREM	7.			
POLITICKY ANGAŽOVANÍ	5.	6.		

První skupinu jsem nazvala „Velmi mluvní“ z důvodu jejich velké sdílnosti informací. Obvykle jsem je nemusela vůbec do mluvení nutit, hovořili sami a nedělalo jim problém povědět hodně faktů k jednotlivým mým otázkám. Tyto rozhovory patří

k těm časově nejdelším, v průměru takový rozhovor trval kolem dvou hodin, a na data poměrně velmi hodnotným rozhovorům.

Druhá skupina respondentů byla sdílnější o něco méně. Nelze je označit za nemluvné, oni pouze informace pověděli v kratších větách velmi jasně a stručně. Jejich nižší sdílnost se odvíjela také od faktu, že měli mnohem menší povědomí o událostech, které se staly během podzimu 2014 v souvislosti s Milošem Zemanem.

Do třetí skupiny spadá pouze jeden jediný respondent. Pojal tento rozhovor vážně, avšak jeho veselá povaha se v rozhovoru později začala projevovat, nedá se říct, že by položené otázky bral na lehkou váhu nebo dokonce se je nějak snažil zesměšnit, pouze v rámci jeho vlastního vyjadřování zapojil do rozhovoru i svůj humor. Čtenáři, který si přepis jeho rozhovoru přečte, může jeho projev připadat jako zlehčování tématu, je to ale jen zdání, respondent se takto vyjadřuje i v běžném životě, je to součást jeho vlastní osobnosti.

Poslední skupinu tvoří dva respondenti. Oba jsou politicky aktivní lidé, věnující se politice buď vysoké, nebo v rámci obce. Jejich odpovědi tomu velmi odpovídaly, jejich členství v určité politické straně, které je veřejnosti známé, částečně ovlivnilo výpovědi a dal se předpokládat už dopředu vliv na jejich odpovědi. Neznamená to, že by však došlo ke zkreslení jejich názoru díky politické příslušnosti, pouze dávalo věci jiný úhel pohledu.

Závěr

Cílem této bakalářské práce bylo zjistit, jaké mají občané malého města Havlíčkův Brod názory na výkon funkce občany České republiky zvoleného prezidenta Miloše Zemana. Výzkum byl specifikován do výzkumných subtemat týkajících se prezidentských voleb v roce 2013, jeho vystupování v České republice i v zahraničí, poté do třech událostí z podzimu 2014 týkajících se výkonu funkce prezidenta Zemanem, které zahýbaly českou veřejností a byly výrazně mediálně i společensky diskutované. Také se výzkum zabýval zhodnocením dosavadních tří prezidentů, zvolených po roce 1989, Václava Havla, Václava Klause a Miloše Zemana. Všechny tyto aspekty a jejich rozbor z hlediska šetření jsou v práci podrobně popsány a zhodnoceny. Cíl této práce byl naplněn, postupným získáváním dat došlo k nashromáždění názorů od spolupracujících respondentů a jejich rozboru v jednotlivých subtématech.

Tento výzkum byl zaměřen především na respondenty a jejich odpovědi. Rozhovorů se všichni zúčastnili dobrovolně. Pro co nejdokonalejší vytvoření reprezentativního vzorku respondentů a zároveň zachování jejich anonymity byly určeny pouze následující limity, věk, dosažené vzdělání a povolání, také jsem se rozhodla v rámci reprezentativity vzorku zapojit do výzkumu i některé zástupce uznávaných osob ze strany občanů zvoleného města. Oslovila jsem některé z nich a po dohodě s nimi jsem vybrala tři zástupce. Všechny tyto aspekty byly velmi důležité pro dosažení co největší objektivity tohoto šetření.

Výzkum potvrdil, že v malém městě na Vysočině byl mezi dotazovanými nejvíce voleným kandidátem právě Miloš Zeman. Mnoho z dotazovaných zmínilo, že jej volili díky jeho mnohaletému působení ve vrcholové politice, především s míněním, že věděli, co od něj očekávat. Někteří respondenti odmítli, především z důvodu intimnosti, sdělit pro jakého kandidáta se při jednotlivých kolech rozhodli. Dotazovaní několikrát zmínili, že volili především podle vlastních sympatií k jednotlivým kandidátům, určitě jako jeden z aspektů jejich volby se později ukázalo jejich zaměstnání, nebo fakt, že čerpají starobní důchod. Toto se dá rozdělit na sféru státní, podporující levicově zaměřené politiky, a sféru soukromou se stoupenci pravice, kterou podpořili především respondenti z řad studentů a zaměstnanců soukromých firem. Přesto ale i studující respondenti nebo pracující v soukromých podnicích volili alespoň

jednou levicově orientovaného kandidáta. Tento jev bych právě přikládala faktu jejich nižšího věku, tedy názorové nestabilitě a tím pádem i většímu vlivu okolí na jejich rozhodnutí. Většina respondentů volila především podle vlastního cítění ke kandidátům a velmi často se rozhodli pro tzv. „menší zlo“. Tímto pojmenováním označili toho kandidáta, který se nejvíce podobal jejich ideálu, kterého ovšem v prvním, ani ve druhém kole povětšinou nenašli.

Na diskutované události podzimu 2014 nahlíželi respondenti poměrně shodně. Nejvíce zaznamenali z těchto tří událostí Hovory z Lán z 2. 11. 2014 a hodnotili je velmi negativně především díky výrazům, které Miloš Zeman v rámci rozhovoru použil. Vadilo jim to nejen z hlediska jeho vysoce postavené pozice hlavy státu a tedy člověka, který by podle nich měl tento stát reprezentovat a jít příkladem zbytku obyvatel, ale také z důvodu ostudy v zahraničí, kterou cítí právě v souvislosti s touto událostí.

První mnou dotazovanou událost - předávání státních vyznamenání 2014 - příliš nesledovali, většinou jim nepřišla až tak důležitá, ať už pro ně jako jednotlivce nebo pro stát obecně. V souvislosti s touto událostí si obvykle nejdříve vzpomněli na oceněného režiséra Roberta Sedláčka a jeho sportovní oděv při ceremoniálu. Toto a ještě výběr některých oceněných bylo předmětem kritiky ze strany respondentů.

Následné demonstrace zaměřené proti Miloši Zemanovi zanechaly v respondentech pouze hodnocení, že podobné aktivity se daly očekávat, ale díky tomu, že z těchto demonstrací nevznikly žádné další následky, nepřikládali jim větší pozornost a nepovažují je za nějak výrazně významné. V rámci odpovědí se objevily spíše negativní odpovědi a názory na demonstrace jako takové. Chování demonstrantů jim tehdy nepřišlo vždy zcela vhodné. Poměrně kladné odezvy se dostalo červeným kartám, symbolizujících odmítavost a nesouhlas s Milošem Zemanem a jeho způsobem výkonu funkce prezidenta České republiky. Naopak negativní hodnocení sklídilo házení vajec z řad demonstrantů. Především se respondenti pozastavovali nad hozením jednoho z vajec na německého prezidenta Joachima Gaucka, tento zásah vnímají respondenti jako nevhodné chování demonstrantů a také většinou jako mezinárodní ostudu.

U otázky o prezentaci osoby Miloše Zemana byli respondenti hodně zasaženi v negativním slova smyslu jeho vyjádřením v Hovorech z Lán. Nejvíce jim právě vadilo užití sprostých slov od jeho osoby při oficiálním rozhovoru. Jeho působení na poli mezinárodní politiky povětšinou příliš respondenti nevnímají. Pokud ano, tak spíše

zaznívala kritika především na jeho podporu a souhlas s ruskými aktivitami a v očích respondentů i přátelský vztah s ruským prezidentem Vladimírem Putinem není hodnocen jako správný, zásadně se liší od politiky západních zemí a i od české zahraniční politiky, což respondentům vadí. Zeman byl haněn i za jeho znalosti anglického jazyka, které podle respondentů prezentuje a neměl by to dělat. Přesto zde celkem málo zaznívaly kladné názory na jeho odstoupení z funkce. Spíše by respondenti uvítali jeho větší rezervovanost k Rusku a distingované chování v rámci jeho postu prezidenta.

Za své největší zdroje informací respondenti označili především Českou televizi a její zpravodajské pořady, poté denně vycházející noviny Mladá fronta DNES a také internet. U webových stránek šlo především o Novinky.cz, iDNES.cz a obecně internetový vyhledávač Seznam.cz, jehož součástí jsou i velmi často zmiňované Novinky.cz. Výzkum poměrně vyvrátil získávání informací z rozhlasu, tento způsob sběru zpráv k tématu české politiky a osoby Miloše Zemana je respondenty poměrně nevyužívaný, spíše dávají přednost právě vizuálním médiím, kde mohou kromě fotografií zhlédnout i videa. Potvrdila se mi hypotéza, že občané malého města získávají informace ze svého okolí, v kontextu tohoto tématu povětšinou měli informace od svých blízkých přátel nebo od rodiny, občas zazněli jako zdroj i jejich kolegové ze zaměstnání. Především si vyměňovali se svým okolím postoje a informace v období prezidentských voleb, kdy občas i připustili, že na ně okolí mělo do jisté míry svůj vliv v jejich následném rozhodnutí, koho zvolit.

Seznam použitých zdrojů

Knižní publikace

Brož, J. 1998. *Kdo je Miloš Zeman*. Praha: Rybka. ISBN 80-86182-08-X

Čermák, P. 2013. *Pane prezidente, co uděláte?* Praha: Imagination of People s.r.o. ISBN 978-8087685-12-9

Herzmann, J., M. Komárek. 2013. *Proč právě Zeman*. Praha: Práh. ISBN 978-80-7252-419-8

Jandourek, J. 2007. *Sociologický slovník*. Praha: Portál. ISBN 978-80-7367-269-0

Kleinová, N. 2010. *Šoková doktrína: Vzestup kalamitního kapitalismu*. Praha: Argo. ISBN 978-80-257-0357-1

Reichel, J. 2009. *Kapitoly metodologie sociálních výzkumů*. Praha: Grada. ISBN 978-80-247-3006-6

Reichel, J. 2004. *Kapitoly systematické sociologie*. Praha: Eurolex Bohemia. ISBN 80-86432-80-7

Syruček, M. 2013. *Pro deset milionů aneb Miloš Zeman jaký je a co si myslí*. Praha: TeMi CZ. ISBN 978-80-87156-80-3

Weber, M. 1997. *Autorita, etika a společnost (Pohled sociologa do dějin)*. Praha: Mladá fronta. ISBN 80-204-0611-5

Články z novin a časopisů

Velké díky, sire Nicholasi. Mladá fronta DNES. 2014, roč. 25, č. 253. ISSN 1210-1168

Prezident vyznamenal politiky, umělce i padlé vojáky. Mladá fronta DNES. 2014, roč. 25, č. 253. ISSN 1210-1168

Jak mluvit s vulgárním prezidentem, řeší rozhlas. Mladá fronta DNES. 2014, roč. 25, č. 258. ISSN 1210-1168

Omluva za vulgaritu? Není proč. A přestaňte zlehčovat pandu. Mladá fronta DNES. 2014, roč. 25, č. 259. ISSN 1210-1168

Politici se lekli. Už mluví o tom, jak usnadnit odvolání hlavy státu. Mladá fronta DNES. 2014, roč. 25, č. 258. ISSN 1210-1168

Bud' neumíte dobře rusky, nebo jste ten výraz v textu Pussy Riot přehlédli, hájí se Zeman. Mladá fronta DNES. 2014, roč. 25, č. 260. ISSN 1210-116

Klaus o Zemanově vulgaritě: Chtěl na něco poukázat. Ale poškozuje to nás. Mladá fronta DNES. 2014, roč. 25, č. 260. ISSN 1210-1168

Miloš Zeman žene lidi na Národní třídu. Mladá fronta DNES. 2014, roč. 25, č. 261. ISSN 1210-1168

Zemane, odstup, volal dav. Mladá fronta DNES. 2014, roč. 25, č. 269. ISSN 1210-1168

„Volíme si sprostáky, ale to je náš problém. Díky Havlovi máme svobodu“. Mladá fronta DNES. 2014, roč. 25, č. 269. ISSN 1210-1168

Česko se v USA jmenovalo Havel. Mladá fronta DNES. 2014, roč. 25, č. 271. ISSN 1210-1168

Další kniha o Havlovi: memoáry kontra bulváry. Mladá fronta DNES. 2014, roč. 25, č. 255. ISSN 1210-1168

Myslíte, že končí polistopadová éra?. Reflex. 2014, roč. 2014, č. 46. ISSN 0862-6634

Internetové odkazy

Český statistický úřad. 2014. „Databáze demografických údajů za obce ČR“ [online] [cit. 15. 3. 2015]. Dostupné z: https://www.czso.cz/staticke/cz/obce_d/index.htm.

Volba prezidenta České republiky. 2011-2015. „Podmínky přímé volby prezidenta ČR“ [online] [cit. 15. 3. 2015]. Dostupné z: http://www.volba-prezidenta.cz/podminky_prime_volby_prezidenta/.

iDnes.cz.. 2015. „Komunální volby – Havlíčkův Brod“ [online] [cit. 25. 2. 2015]. Dostupné z: <http://volby.idnes.cz/komunalni-volby-2014.aspx?t=4&o=10&o2=CZ0631&o3=568414>.

Havlíčkův Brod – oficiální web města. 2015. „Rada města“ [online] [cit. 21. 3. 2015]. Dostupné z: <http://www.muhb.cz/slozeni-rady-mesta/os-1008/p1=74262>

Novinky.cz. 2015. „Zeman na předávání vyznamenání opět nepozval dvojici rektorů, s nimiž měl spory“ [online] [cit. 26. 3. 2014]. Dostupné z: <http://www.novinky.cz/domaci/351158-zeman-na-predavani-vyznamenani-opet-nepozval-dvojici-rektoru-s-nimiz-mel-spory.html>

iVysílání ČT. 2015. „Zprávy“ [online] [cit. 26. 3. 2014]. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/ivysilani/1178166846-zpravy/214411021001028>.

iVysílání ČT. 2015. „Předávání státních vyznamenávání prezidentem republiky 2014“ [online] [cit. 26. 3. 2014]. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/ivysilani/10732514006-predavani-statnich-vyznamenani-prezidentem-republiky/214411033411028/>.

iDnes.cz – Zprávy. 2015. „Diskuze k článku: čtyři vojáci z Chrudimi a Žatce zemřeli při atentátu v Afganistánu“ [online] [cit. 26. 3. 2014]. Dostupné z: http://zpravy.idnes.cz/diskuse.aspx?iddiskuse=A140708_090735_zpr_nato_inc.

iDNES.cz/ Pardubice a Pardubický kraj. 2015. „Portrét dolů a dopis na Hrad. Ředitel školy reagoval na sprostého Zemana“ [online] [cit. 26. 3. 2014]. Dostupné z: http://pardubice.idnes.cz/reditel-pardubickeho-gymnazia-a-sundani-portretu-zemana-pkh-/pardubice-zpravy.aspx?c=A141103_202316_pardubice-zpravy_ert.

Osobnosti.cz. 2015. „Václav Havel“ [online] [cit. 30. 3. 2015]. Dostupné z: <http://www.spisovatele.cz/vaclav-havel>.

Václav Klaus. 2013. „Odpovědi prezidenta republiky na otázky Mf Dnes ohledně vyhlášení dílčí amnestie“ [online] [cit. 30. 3. 2015]. Dostupné z: <http://www.klaus.cz/clanky/3269>

Seznam v textu použitých tabulek

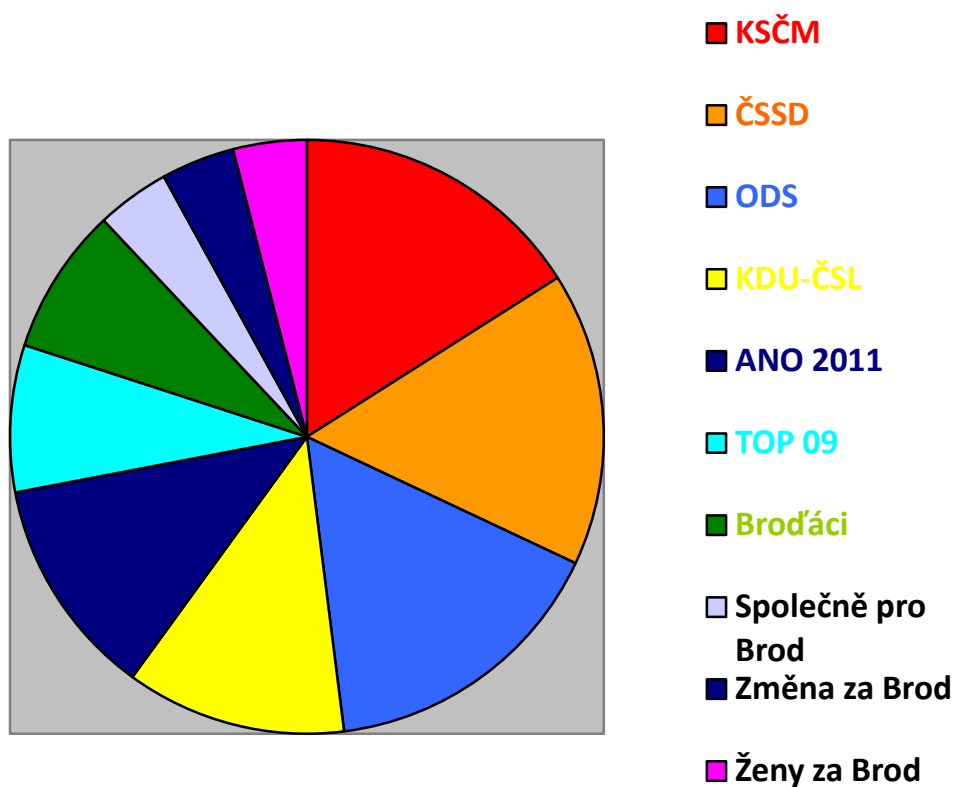
Tabulka č. 1: Informace o respondentech.....	20
Tabulka č. 2: Výsledky komunálních voleb do zastupitelstva Havlíčkova Brodu v roce 2014.	28
Tabulka č. 3: Prezidentské volby 2013 z pohledu respondentů.....	30
Tabulka č. 4: Hodnocení respondentů podle jejich vyjadřování.	56

Přílohy

1. Graf č. 1 (Stranické složení Zastupitelstva města Havlíčkův Brod	1
2. Scénář rozhovorů	2
3. Životopis Miloše Zemana.	4
4. Ukázka kódování	8

1. Graf - Stranické složení Zastupitelstva města Havlíčkův Brod¹⁹

Stranické složení Zastupitelstva města Havlíčkův Brod

¹⁹ Dostupné z: <http://www.muhb.cz/slozeni-rady-mesta/os-1008/p1=74262>

2. Scénář rozhovorů

Scénář rozhovorů pro bakalářskou práci s názvem:

Hodnocení prezidentské role Miloše Zemana občany malého města

1) Prezidentské volby 2013

- Účastnil se respondent prezidentských voleb 2013
- Proč respondent volil Miloše Zemana / proč ho nevolil v prvním kole prezidentských voleb
- Proč respondent volil Miloše Zemana / proč ho nevolil ve druhém kole prezidentských voleb
- Politické zaměření respondenta
- Ze kterých zdrojů respondent čerpal informace o kandidátech při volbách – média, blízké okolí, politické zaměření...
- Co ho nakonec nejvíce přesvědčilo o jeho volbě (především ve 2. kole prezidentských voleb)

2) Jak si respondent představoval po zvolení Miloše Zemana, že bude svou funkci vykonávat?

- Splnil/ Nesplnil očekávání respondenta
- Kladně/ záporně překvapil → čím přesně překvapil (rys chování, řešení určité situace...)
- Hodnocení vystupování M. Zemana v zahraničí, v oblasti mezinárodní politiky

3) Jak respondent hodnotí tyto 3 události z podzimu 2014

a) Udílení státních vyznamenání 28. 10. 2014

- Názor na ocenění některých oceněných, vhodnost a zásluhy pro ocenění (režisér R. Sedláček, zpěvačka L. Bílá...)
- Kde respondent o této události čerpal informace (typ média, které osoby z okolí...)

- Viděl respondent samotný záznam celého aktu Udílení státních vyznamenání 28.20.2014, pokud ano, tak kde (např. přenos v TV, na internetu...)

b) Hovory z Lán 2. 11. 2014

- Postoj respondenta k vhodnosti některých výrazů prezidenta M. Zemana
- Celkový pohled a názor na celek, souhlasí/nesouhlasí s tím, co tam prezident řekl
- Kde respondent čerpal informace o této události (typ média, blízké okolí...)
- Slyšel respondent celý záznam Hovorů z Lán, pokud ano, tak kde? (např. záznam na internetu, zvukový záznam vysílaný v TV...)

c) Demonstrace zaměřené proti prezidentu Miloši Zemanovi 17. 11. 2014

- Kde čerpal respondent o této události informace (typ média, okolí, osobně se účastnil...)
- Pohled na celkový průběh demonstrací (chování demonstrantů, nutnost těchto demonstrací, ...)
- Vhodnost demonstrací vůči datu – výročí Sametové revoluce (tento den měl být spíše dnem připomenutí si boje za demokracii?)

4) Srovnání tří prezidentů od roku 1989 – Václava Havla, Václava Klause, Miloše Zemana

- jak na respondenty působili nebo působí
- co pozitivního a negativního u těchto osob vnímají nejvýrazněji

5) Informace i respondentovi

- Věk
- Vzdělání
- Zaměstnání – student, pracující, OSVČ/ podnikatel, nezaměstnaný, rodičovská dovolená, důchodce

3. Životopis Miloše Zemana

Dětství

Miloš Zeman se narodil 28. září 1944 v Kolíně matce učitelce a otci poštovnímu úředníkovi. Svěho otce však téměř neznal, neboť rodiče se rozvedli v jeho dvou letech a další setkání s ním proběhlo až ve věku 10 let, od té doby však už žádné styky neudržovali. Rodinu s ním vytvořila kromě matky ještě babička z matčiny strany a i přes nižší učitelské výdělky matky sám Zeman říká, že nepatřili k žádným chudákům a jeho dětství bylo velmi pěkné. Jako dítě byl spíše tišší introvertní povahy se sklonem ke čtení a poznávání světa pomocí knih a ačkoliv, jak o sobě sám řekl v aule Univerzity Hradec Králové při své oficiální návštěvě Hradce Králové v roce 2014 směrem ke studentům, byl tzv. šprtem. Nešlo mu však pouze o dobré známky a oblibu u učitelů, měl v sobě tvrdohlavého studenta s vlastním názorem. Na střední ekonomické škole v Kolíně zariskuje odevzdáním své stati obhajující T. G. Masaryka a naopak kritizující názory směrem k Masarykovi ze strany tehdejšího režimu. Vše se obrátí proti němu a na základě této stati je mu znemožněn vstup na vysokou školu. [Čermák 2013: 30-34]

Dětství Miloše Zemana nebylo nijak výjimečné, jak sám říká, nepatřil mezi děti zámožných rodin jako například jeho protikandidát Karel Schwarzenberg, jehož rodina byla majetná a díky svému strýci zdědil poměrně velký majetek. Podobně jako Zeman v obyčejných podmínkách bez vysokých finančních příjmů vyrůstala většina lidí a právě proto mají někteří z nich pocit, že on je jim mnohem blíže.

Zaměstnání

Po maturitě nastoupil do zaměstnání jako úředník plánovacího odboru, poté pracoval na pozici účetního v podniku Tatra Kolín. Tento druh práce ale pro Zemana nebyl nijak zábavný, rozhodně v něm nenašel uplatnění a stále více touží po dalším vzdělání. Přijetí a nástup na Vysokou školu ekonomickou sice nikdy nebyl jeho sen, ale v dané situaci to byla vítaná změna a posun v jeho životě. [Čermák 2013: 39-41]

Jeho životopis je i v ohledu kariéry důkazem toho, že Miloš Zeman začínal pouze jako řadový úředník bez větší prestiže, postupně se díky vlastnímu úsilí a pílí dostával dál a dál.

Přiznal, že ne vždy se choval podle svých nynějších představ. Například ve svých devíti letech se nechal ovlivnit informacemi zvenčí o komunismu, pravděpodobně podlehl tehdejšímu vlivu komunistické propagandy, ze svého projevu lítosti nad smrtí prezidenta Klementa Gottwalda není dnes nikterak nadšený, přesto vše bere jako školu života, která ho posunula dál. Přestal věřit tolik svému okolí a více se zaměřil na pravdivost informací a zjišťování, zdali nejde jen o zprávy vydávané na veřejnost komunistickou stranou. [Čermák 2013: 31-32] Také v zaměstnání v úctárně si nepočínal ve vztahu ke kolegům vždy správně, měl tendence je urážet za jejich slepost vůči systému totalitního režimu a jejich neochotu se podílet na změně. Dnes vše ale z pohledu otce dítěte a člověka, který má rodinu chápe vše jinak. Postupem času dospěl k názoru, že mít odpovědnost za vlastní rodinu často nedovoluje projevovat vlastní názory, které by mohly poškodit členy domácnosti nebo poznamenat jejich budoucí život. [Čermák 2013: 41-42]

Ne vždy člověk koná vše nejlépe a dělá občas i chyby, velmi lidským přístupem přiznání se k vlastním nedostatkům určitě Zeman některé voliče zaujal. Postavil se ke svým omylům a nevhodným způsobům chování čelem a nesnažil se je pouze zakrýt nebo dělat, že on sám je vždy neomylný.

Vstup do KSČ

Velkým životním krokem, jak se později ukázalo spíše v negativním slova smyslu, byl jeho vstup do KSČ v jeho 24 letech. Nemusel vstupovat, ale byl přesvědčen, že je to tak správné, okouzlen myslnou myšlenkou o postupném přechodu komunismu k demokratické republice se na dva roky přidal ke komunistům. Jak sám uvádí, tento dnes už jím označovaný životní přešlap nezůstal bez povšimnutí a dalších 20 let mu bylo odepřeno vykonávat veřejně práci prognostika. I po politickém převratu v roce 1989 byl některými označován za bývalého komunistu a kritizován za své členství. [Čermák 2013: 52-54]

Dobu okupace sovětskými vojsky prožíval velmi silně s hořkou příchutí normalizace, jež rozhodně neměla v úmyslu podporovat volnomyšlenkářství Zemana a jeho přátel z řad intelektuálů, nejdříve přišlo zrušení Šilhánova výzkumného ústavu, kde působil, později dokonce na rok ztratil trvalé zaměstnání. Nicméně ani nedostatek financí ho nesvedl na cestu podporovatele komunismu, vydal několik článků kritizující socialistickou propagandu v časopisech a jiné a i z tohoto důvodu se pro něj získání

práce v Prognostickém ústavu až do roku 1989 stalo doslova nedobytnou pevností. [Čermák 2013: 60-65]

Jeho vstup do Komunistické strany Československa je jeden z jeho nejkritizovanějších životních kroků i přesto, že se později od KSČ distancoval a naopak se snažil ukázat dle jeho názoru pravou tvář komunismu v jeho člancích kritizující tehdejší režim.

Rodinný život

Jedním z životních mezníků Miloše Zemana v osobním životě byl sňatek se spolužačkou ze střední školy Blankou, s níž se mu narodil syn David, který se později stal lékařem. Po osmi letech však manželství skončilo rozvodem, pravděpodobně kvůli workoholismu, avšak se synem mají hezký vztah dodnes. [Čermák 2013: 76-77]

Druhou manželkou je o jedenadvacet let mladší Ivana, seznámili se, když ji zaměstnal jako svou asistentku a v roce 1993 uzavřeli sňatek. Do manželství se o rok později narodila jediná dcera Kateřina. [Čermák 2013: 179]

Sametová revoluce v roce 1989

Aktivně se podílel na Sametové revoluci, nejprve svým článkem Prognostika, který vyšel v Technickém magazínu v srpnu 1989 a později také osobní účastí na demonstracích na Národní třídě 17. listopadu téhož roku. Poté se stal členem Občanského fóra, které významně podpořil sepsáním prvního politického programu pro tuto organizaci. Známy je i jeho projev na Letenské pláni z 25. listopadu 1989, který měl u publika velký ohlas. [Čermák 2013: 180-181]

Politická kariéra

Od roku 1990, kdy se stal poslancem Federálního shromáždění, se aktivně zapojil do politiky státu. Zlomový rok nastal 1996, přinesl v životě Miloše Zemana zásadní obrat, když strana ČSSD získala ve volbách do české Poslanecké sněmovny značný počet hlasů a stala se vítězem těchto voleb. Dalším životním mezníkem se pro Miloše Zemana stala funkce českého předsedy vlády, kterou vykonával od července 1998 do července 2002, poté z vrcholové politiky odešel. [Čermák 2013: 180-183]

V roce 2003 se však vrátil, tehdy poprvé jako kandidát na funkci prezidenta, v této volbě ale neuspěl. O čtyři roky později dokonce vystoupil ze strany ČSSD, z důvodu názorových rozdílů s tehdejšíím předsedou strany Jiřím Paroubkem. V roce 2010 ve volbách do Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky se pokusil o návrat do politiky, tentokrát už ale za nově vytvořenou Stranu Práv Občanů ZEMANOVCI, strana ale nesplnila požadavek minimálního počtu hlasů 5 %. [Čermák 2013: 183-185]

4. Ukázka kódování

RESPONDENT Č. 4

T = tazatel

R4 = respondent č. 4

T: Já tě vítám u rozhovoru k mému tématu bakalářské práce, která je tedy pod názvem Hodnocení prezidentské role Miloše Zemana občany malého města. Začneme první otázkou. Účastnil ses prezidentských voleb?

R4: Ano.

T: Koho si volil? V tom první kole?

R4: Miloše Zemana.

T: A ve druhém kole?

R4: Také Zemana.

T: A proč?

R4: Protože mi byl sympatičtější než pan kníže.

T: A v tom prvním kole?

R4: Taky mi byl nejsympatičtější.

T: Kde jsi čerpal informace?

R4: Já to moc nesleduji, ale občas jsem viděl nějakou debatu, ale že bych to vyhledával a sledoval to ne.

T: A z jakého media jsi to čerpal.

R4: Většinou ČT 24 nebo TV Nova.

T: Co tě nakonec nejvíce přesvědčilo?

R4: Právě ta sympatie a nechtěl jsem Schwarzenberga.

T: Takže jsi **volil to menší zlo**? Kdyžtak, se to klidně pokus sám rozvinout.

R4: **Ano.**

T: Měla na tebe vliv rodina? Okolí? Práce? Nebo ses rozhodoval sám.

R4: Jak jsem říkal, nejvíce jsem se rozhodoval podle **sympatií**. Ale nesledoval jsem to nějak hodně. Myslím si, že ten **prezident nehraje zase tak velkou roli**.

T: Proč si myslíš, že to nehraje takovou roli?

R4: Protože si myslím, že i když bude pravicový a vláda levicová, tak stejně k **prezidentovi se dostane až finální verze, kterou vypracuje ta vláda**. A asi už musí být víc objektivní. – *více záleží na vládě*

Sekce I.:

Účastnil se voleb – ano

1.kolo – Zeman

2. kolo – Zeman

Důvody, pohnutky pro volbu – sympatie, nechtě K. Schwarzenberga, menší zlo, prezident nehraje takovou roli – více záleží na vládě

Zdroje: ČT24, TV NOVA, nějaké debaty prezidentských kandidátů

T: Dobře, tak půjdeme tedy dál. Jak si myslíš, že zvládal funkci těsně po jeho zvolení?

R4: Tak myslím si, že těsně po jeho zvolení... Já to nějak **nepocítím**, takže **pro mě to nic neznamená**, že se promění někteří soudci, to mě nějak **neovlivní**.

T: Takže tě nic nepřekvapilo?

R4: Já jsem si říkal, **prezident stejně není takový zlom asi**. Takže mě ničím **nepřekvapil**.

T: Jak hodnotíš jeho vystupování v **mezinárodní sféře v zahraničí**?

R4: To nějak **nemohu říct**, protože jsem to nějak **nesledoval**. Ale nic jsem v médiích nezaregistroval, tak předpokládám, že se nedělo něco zvláštního.

Sekce 2:

Názor na M. Zemana po jeho nástupu do funkce – nepocítil to, nic to pro něj neznamená, neovlivní ho to, prezident není takový zlom, nepřekvapil ho ničím

Vystupování v zahraničí – nesledoval to

T: Pokud se tě zeptám na události z podzimu 2014, první z nich bylo **udílení státních vyznamenání**. Sledoval jsi to?

R4: Myslím, že **se to dost rozebíralo v médiích**. A dá se s nimi souhlasit, že tam **byli osobnosti, kde nebyl důvod, aby to dostali**.

T: Víš přímo nějaké osobnosti.

R4: Tak co si pamatuju tak se hodně probírala **Lucie Bílá nebo ten režisér, který tam přišel v mikině**. (respondent kroutí hlavou)

T: A to oblečení to dáváš za vinu Zemanovi nebo komu?

R4: Já myslím, jednoznačně za to může režisér, protože na pozvánce určitě bude nějaký dodatek k oblečení.

T: Kde jsi čerpal informace o této události?

R4: Hlavní média, určitě televize a internet - **www.novinky.cz** a na **ČT24** jsem viděl i **část udílení**, ale jinak jsem tomu **nevěnoval takovou pozornost**, protože zase je **to věc, která mě prakticky neovlivní**. Ale myslím si, že by to mělo být vyznamenání, které nemá každý.

Sekce 3:

Udílení státních vyznamenání – hodně se rozebíralo v médiích, oceněné osobnosti, u kterých nebyl důvod – Bílá, Sedláček (nevhodnost oblečení, nese za to odpovědnost sám), nevěnoval tomu takovou pozornost

Zdroje – Novinky.cz, ČT24 – viděl část záznamu

T: A druhá taková velmi propíraná událost v médiích to byly **hovory z Lán z 2. 11. 2014. Jak se na tuto událost díváš ty, jaký zaujímáš postoj k tomuto?**

R4: Tak to se také **dost probíralo**. Slyšel jsem kousek, jen ty úryvky. **Ne, že by mi to nějak vadilo, ale myslím, že chvílema už to bylo moc**. Nevadilo by mi, kdyby prohodil nějaké sprosté slovo, jelikož těm lidem to dojde spíš, je to takový impulz, než když se to okecává a stejně z toho člověk neví nic. Ale **občas mluvil zbytečně sprostě až trošku mimo**.

T: Takže na tebe to působilo tak že on ty slova chtěl použít nebo tam byl nějaký kontext? Jak to vnímáš?

R4: Přišlo mi, že **to chtěl použít**. Akorát občas se to osvědčilo a občas to bylo trošku mimo.

T: A myslíš, že to měl **připravené?**

R4: Asi **trochu jo ale těžko říct**.

T: Kde ses o tom dozvěděl?

R4: Prvně jsem se o tom dozvěděl v **rádiu a pak internet a televize**, ale který, to už si nepamatuju.

T: A jak to hodnotili ty média podle tebe?

R4: Určitě negativně. Je to prezident a neměl by tak vystupovat. **Mně to teda zase tak nevadilo je to taky jenom člověk**, tak proč by to nemohl říct jak si to myslí. Samozřejmě, to nemůže být na nějaké oficiální akci, nebo kdyby vystupoval někde v cizině, ale takhle by mi to nevadilo.

A: On vlastně ty slova použil v kontextu podle hudební skupiny z Ruska. Vnímáš to nějak?

R4: **Nevnímám** jako ostatní jako napadení té skupiny, moc o tom ale nevím, takže k tomu nic neřeknu asi.

Sekce 4:

Hovory z Lán 2. 11. 2014 – dost propírané, slyšel úryvky, v zásadě mu použitá slova nevadila, ale někdy to bylo až moc, Zeman občas mluvil zbytečně sprostě, Zeman to tak chtěl použít, asi to bylo předem připravené, ale těžko říct, občas se to osvědčilo, občas to bylo trochu mimo

Pussy Riot – nevnímá to nijak – moc o tom neví

Zdroje – rádio, televize, internet – nevzpomíná si na jejich přesné názvy

T: Pak byla další událost opět spojená se Zemanem, demonstrace **zaměřené proti prezidentovi 17. listopadu 2014**. Zaregistroval jsi to?

R4: Zaregistroval jsem to, ale **nevím, co si o tom myslet**. Dřív to lidi slavili a teď z toho **udělali takové divadlo** a myslím si, že trochu zbytečně.

T: Co vnímáš jako zbytečné?

R4: Myslím si, že kdyby si lidi chtěli stěžovat na nějaký chod té společnosti, tak by **měli asi útočit na jiné místa, jako je vláda**, dřív slavili svobodu a **brát to jako svátek**.

T: Takže ty bereš to datum jako **oslavu demokracie**?

R4: Ano. To už se můžeme vracet o několik let zpátky, kdy demonstrovali. Takže mi **přijde, jako když se to vrací**.

T: Kde jsi čerpal informace?

R4: Určitě **internet a televize**. Prohlídl jsem si nějaké fotky, ale jinak jsem to nějak nesledoval, ale nepamatuju si který přesně, to už fakt ne.

T: **Přijde ti, že média to nějak zveličovala?**

R4: Přijde mi, že spíš **lidi z toho dělali kovbojku, jako kdyby bylo 1989 a měl být převrat**.

T: Takže **myslíš, že lidi se chovali přehnaně?**

R4: Myslím, že **davové šílenství bylo přehnané**. Jako **zasáhnout německého prezidenta vajíčkem to by se stávat nemělo**.

T: Myslíš, že toto bylo ze strany demonstrantů nevhodné nebo ti to přišlo v pohodě a normální?

R4: Hodně nevhodné.

Sekce 5:

Demonstrace 17. 11. 2014 – neví, co si o tom myslet, dříve to lidé slavili, teď z toho udělali divadlo, lidé v případě nespokojenosti by měli útočit na jiná místa, jako je např. vláda, toto datum by mělo být bráno jako svátek a oslava demokracie, jako kdyby se demonstranti vrátili do r. 1989, davové šílenství bylo přehnané

Zdroje – internet, televize (bez udání názvů), prohlédl si nějaké fotky, ale moc to nesledoval

J. Gauck – zásah vejcem ze strany demonstrantů byl hodně nevhodný – nemělo by se to stávat

T: Dobře, poslední otázkou je srovnání osobností prezidentů Václav Havel, Václav Klaus a Miloš Zeman? Jaký na ně máš pohled?

R4: Podle mě Havel udělal velký krok převratu, což bylo dobře, ale potom dostal takový status boha, který má dodnes a pro všechny už je ten nejlepší. Přitom se nedá říct, že Havel by dělal všechno dobře, ale to už je teď jedno, už má ten status. Je to ta pozitivní osoba, co byla u toho převratu a tím to končí. Klaus, tam mi vadilo asi, že se dostali k moci lidi jako Kalousek a ty šli zbohatnout.

T: Myslíš, že to byl vliv právě Klause?

R4: Myslím, že jo. Začali se podporovat ty podnikatelé a začaly se objevovat ty tunely a všechno.

T: A mohl bys zhodnotit ten program Havla a třeba toho Klause?

R4: Havel měl asi lepší styky v zahraničí. Akorát prostě byl takový, když něco řekli, tak to udělal a nechtěl být moc vidět a chtěl být prostě hezký. Klaus si šel asi víc za svým ale stejně ten prezident to tak neovlivní.

Sekce 6:

Václav Havel – velký krok k převratu, to bylo dobře, poté ale dostal status boha, který má dodnes a pro všechny je už ten nejlepší, nedá se říct, že by Havel vždy udělal vše dobře, lepší styky se zahraničím, když něco řekli, tak to udělal a nechtěl být moc vidět a chtěl být prostě hezký

Sekce 7:

Václav Klaus – vadí mu, že se dostali k moci lidi jako Kalousek a ty šli zbohatnout, začali se podporovat ty podnikatelé a začaly se objevovat ty tunely, šel si více za svým

T: A jak vnímáš Zemana?

R4: Trošku mi přijde, že ty **prezidenti zanikají**. Kdo zná německého prezidenta?

T: Takže prezidenta nevnímáš, že by to bylo nějak podstatné, chápu to dobře?

R4: **Vláda je asi podstatnější.**

T: A proč účast u prezidentských voleb je větší než u voleb do parlamentu? V čem vidíš třeba problém, jestli vůbec?

R4: Přijde mi, že se to **mnohem víc prožívá v médiích a ty lidi to stáhne**. A vláda má nějaké programy, které jak víme, se moc nedodržují, tím pádem žádná ze stran to nechce až moc rozebírat v médiích. Ten **prezident je, víc otevřenější**.

Sekce 8:

Miloš Zeman – prezidenti zanikají, vláda je podstatnější, účast u prezidentských voleb je vyšší z toho důvodu, že se to více prožívá v médiích a lidi to stáhne, prezident je oproti vládě (politickým stranám) otevřenější

T: Díky za rozhovor, teď jenom takové údaje pro zpracování ještě, kdybys byl tak hodný. Kolik ti je let? Jaké máš vzdělání? Kde jsi zaměstnaný?

R4: Je mi **22 let**, **střední s maturitou** a jsem **zaměstnaný ve státní sféře**.

Sekce 9:

Věk – 22 let

Vzdělání - střední s maturitou

Zaměstnání – státní zaměstnanec

T: Děkuji.